

Forskningen i Rigsarkivet

Årsberetning for 2016

Rigsarkivet

København

2017

Indhold

Årsberetning for 2016	3
Rigsarkivets nye forskningsstrategi	5
Rigsarkivets nye fireårige forskningsplan	7
Forskningen i 2016 – en præsentation	12
Forskningsmiljø	17
Andre udadvendte forskningsaktiviteter og synliggørelse	21
Forskere i Rigsarkivet 2016	24
Løbende forskningsprojekter 2017	28
Forskning i Rigsarkivet – bibliografi 2016	35
Redaktion af tidsskrifter m.v. i 2016	41
Deltagelse i kongresser og seminarer 2016	40
Rigsarkivets forskningsorganisation	45

Rigsarkivets forskningsårsberetning for 2016

Redaktion: Hans Schultz Hansen

Årsberetning for 2016

Rigsarkivets forskning præsterede en række nye resultater i 2016. I alt blev der udgivet 74 publikationer. 27 af publikationerne blev udgivet efter forudgående fagfællebedømmelse, heraf 13 i internationalt regi. Kun 3 forskningspublikationer blev udgivet uden peer review. 22 publikationer havde i første række et formidlingsmæssigt sigte, heraf blev de 17 publiceret i populære historiemagasiner o.l. De resterende 22 publikationer var udredninger af arkivforhold o.l. 174 gange holdt en forsker fra Rigsarkivet en forelæsning eller et foredrag eller deltog i en radio- eller TV-udsendelse. Dermed blev de kvantitative mål i Rigsarkivets rammekontakt med Kulturministeriet atter indfriet.

I 2016 blev der indgået en ny rammekontrakt med Kulturministeriet for årene 2017-18. Her blev de kvantitative krav fastsat således:

Forskning	2017-18
Antal fagfællebedømte publikationer	I gennemsnit mindst 1 pr. forsker pr. år
Artikler i populære historiemagasiner mv.	Mindst 25
Foredrag, radio/tv-indslag	Mindst 125

Med et uændret forskerantal udgør kravene en skærpelse, navnlig mht. antallet af populære artikler, mens foredrag og radio/tv-indslag allerede ligger på det nye niveau. Med det imødesete faldende antal af forskere vil det blive meget vanskeligere at nå det midterste og måske også det sidste mål.

Rigsarkivets forskere udgav i 2016 fire bøger: Erik Gøbels *The Danish Slave Trade and its Abolition*, Else Hansens *Professorer, studenter og polit.er. Om velfærdsstatens universitetspolitik 1950-1975*, Henrik Knudsens og Henry Nielsens *Uranbjerget: Om forsøgene på at finde og udnytte Grønlands uran fra 1944 til i dag* samt Birgitte Possings *Understanding Biographies. On Biographies in History and Stories in Biography*. Bøgerne præsenteres nærmere side 12ff.

Den samlede produktion spændte kronologisk og tematisk meget vidt, fra dansk-engelske kulturforbindelser i det lange 1100-tal over danske landsdelsvåbner i 1700-tallet til dramatiske begivenheder med natur- og miljøhistorisk rækkevidde i 1970'ernes Sønderjylland, foruden flere bidrag med relation til besættelsestiden. Et dusin publikationer udkom på engelsk.

Rigsarkivet videreførte i 2016 sit kriminalitetshistoriske satsningsområde. En håndfuld publikationer omhandlede dette emne. Det FKK-finansierede netværk *Kriminalitetens Kulturhistorie*, som Rigsarkivet er vært for, fortsatte sit virke og omtales særskilt i denne årsberetning s. 17. Et kommende satsningsområde for Rigsarkivet er familie- og slægtshistorie. I 2016 fandt en forskergruppe sammen med deltagere inden og uden for Rigsarkivet. Et første resultat var et seminar på Nr. Voborg. Der henvises til beskrivelsen heraf s. 19.

Der blev i 2016 opnået frikøb fra Kulturministeriets Forskningspulje til to forskere. Mette Seidelin fik 1 års frikøb til projektet "Vold i familien 1930-1970" og Else Hansen ½ år til projektet "Beslutningsgrundlaget for 1970'ernes reformer på universitetsområdet".

I 2016 blev der lagt en ny forskningsstrategi for årene frem til 2025. Den tager afsæt i Rigsarkivets overordnede strategi. Den viderefører kriminalitetshistorie som fagligt satsningsområde og har desuden internationalisering af Rigsarkivets forskning som fokuspunkt. Der skal endelig iværksættes en udvikling af tre nye satsninger: Familie- og slægtshistorie, Danmarks internationale forbindelser og forskning i digitalt skabte arkivalier. Der blev endvidere lagt en plan for forskningen i de næste fire år 2017-2020, som skal udmønte forskningsstrategien. Begge dele blev drøftet indgående på møder i det interne og rådgivende forskningsudvalg samt på to forskermøder og kunne efter direktionsens godkendelse sendes til Kulturministeriet i begyndelsen af 2017. Om strategi og plan, se nedenfor s. 5ff.

Der blev i 2016 afholdt to forskermøder, begge i Odense. Ud over ny forskningsstrategi og ny fire-årig forskningsplan samt præsentation af nye forskningsprojekter var der to videreuddannelsesindslag: Foredrag ved Steen Andersen om udnyttelse af elektronisk skabte arkivalier i historieforskningen og workshop ved lektor Casper Sylvest fra Institut for Historie ved Syddansk Universitet om den internationale tidsskriftsartikel.

Udsigterne for forskningen i 2017 er desværre temmelig mørke. Ved årsskiftet 2016/17 bortfaldt en forskerstilling ved Rigsarkivet i Viborg som følge af de pålagte 2 % budgetnedskæringer årligt igennem fire år. Det skete gennem afskedigelse. En anden forskerstilling i Viborg henstår foreløbig ubesat. I foråret 2017 er yderligere to stillinger bortfaldet ved Rigsarkivet i København i forbindelse med to kollegers pensionering. Også her er begrundelsen de pålagte besparelser. Der er således på det seneste sket en reduktion af den faste forskerstab, ph.d. stipendiater fraregnet, fra 22 til 18. Med denne reduktion vil det næppe være muligt fremover at opretholde en kronologisk spredning i forskerekspertiserne fra middelalder til nyeste tid og samtidig bemande 2-3 faglige satsningsområder.

Aabenraa maj 2017
Hans Schultz Hansen
Forskningsleder, dr.phil.

Rigsarkivets forskningsstrategi frem mod 2025

I 2016 udarbejdedes i et samspil mellem forskerne, det interne og det rådgivende forskningsudvalg, direktionen og forskningslederen en ny forskningsstrategi for Rigsarkivet rækkende frem mod år 2025. Det skete i nær tilknytning til den nye strategi for Rigsarkivets samlede virksomhed, hvis mål frem mod 2025 er at:

- *Bringe arkiverne i spil til flere*
- *Bidrage til effektivisering af den offentlige sektor*
- *Udvikle og fremtidssikre den teknologiske infrastruktur og samlingerne*

Forskningen kan særlig bidrage til at realisere punktet ”bringe arkivalierne i spil til flere”. Det overordnede strategiske mål for forskningen blev formuleret således:

Rigsarkivets forskningsindsats skal understøtte Rigsarkivets overordnede strategi frem mod 2025 ved at bringe flere arkivalier i spil samt fastholde og udvikle Rigsarkivets position i den danske historiske forskerverden

Dette overordnede mål søges opnået via et forskningsmiljø, der på én gang er forankret i institutionen og synligt i omverdenen, og har strategisk fokus på følgende fire punkter:

- Videreførelse af kriminalitetshistorie som et fagligt satsningsområde
- Øget internationalisering af Rigsarkivets forskning
- Udvikling af nye satsninger: Familie- og slægtshistorie, Danmarks internationale forbindelser og digitalt skabte arkivalier

Kriminalitetshistorie var også et strategisk fokuspunkt i den forrige forskningsstrategi. Det skabte adskillige resultater, som det er oplagt at høste frugterne af ved at videreføre satsningsområdet frem mod 2025.

Internationalisering af Rigsarkivets forskning har i en årrække været inde i en positiv udvikling, men kræver yderligere fokus. Rigsarkivets forskning henter altovervejende sine temaer fra dansk historie. Det er naturligt, når den skal tage udgangspunkt i samlingerne. Det er imidlertid vigtigt, at resultaterne ikke forbliver inden for den nationale kontekst, men bliver sat i europæisk perspektiv og formidlet også til et internationalt publikum. En forstærket internationalisering af Rigsarkivets forskning forudsætter øget støtte til deltagelse i netværksdannelse, konferencer og seminarer i udlandet, til sproglig revision og oversættelse, til publicering, til adgang til artikeldatabaser, til kompetenceudvikling af forskerne for at styrke deres internationale gennemslagskraft m.m.

Udvikling af nye satsninger

En forskningsstrategi bør være dynamisk og udvikle nye satsningsområder, ikke mindst i lyset af en betydelig udskiftning i forskerstaben.

Familie- og slægtshistorie er motiveringen for at benytte arkivalier hos den største brugergruppe i Rigsarkivets formidlingsvirksomhed. Der er et behov for at bringe flere problemstillinger og arkivalietyper i spil i forhold til denne gruppe. Samtidig er det set i et internationalt perspektiv et forskningsfelt, som mangler tyngde i dansk historieforskning.

Danmarks internationale forbindelser er ligeledes et kommende satsningsområde, som dels rummer et betydeligt potentiale for internationalisering, dels beskæftiger et voksende antal forskere i Rigsarkivet. Derfor bør netværksdannelse samt projektformulering og -modning på området støttes.

Digitalt skabte arkivalier har i de senere årtier og i stadig stigende takt fået større og større betydning i såvel den offentlige som private sektor. For at bringe disse nye arkivmedier i spil i forskningen er det ønskeligt, at Rigsarkivets egne forskere går foran for at demonstrere det forskningsmæssige potentiale i disse arkivalier. I ovennævnte forskergruppe er der flere forskere, som har vist interesse for disse arkivalier. Det vil derfor også være et fokuspunkt at stimulere denne interesse og støtte forskningsprojekter, som bryder vej ved at udnytte disse kilder.

Rigsarkivets nye forskningsstrategi kan læses i sin helhed på Rigsarkivets hjemmeside:

<https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2017/05/Rigsarkivets-forskningsstrategi-frem-mod-2025.pdf>

Ny fireårig forskningsplan 2017-2020

Den nye forskningsstrategi skal udmøntes i to fireårige forskningsplaner. Den første af disse, omfattende årene 2017-20, blev lagt i 2016. De næste fire år vil forskere arbejde med følgende emner:

Kriminalitetshistorie som strategisk satsningsområde

Det strategiske satsningsområde Kriminalitetshistorie vil også præge forskningsplanen 2017-2020. Her vil resultater fra det FKK-finansierede netværk Kriminalitetens Kulturhistorie blive høstet, ligesom individuelle forskningsprojekter vil blive videreført og nye formuleret. Det er imidlertid også ambitionen af modne et fælles, større forskningsprojekt omkring straffuldbyrdelse frem imod ansøgning om ekstern finansiering. Seniorforsker, ph.d. Peter Fransen har derfor skitseret et projekt med den foreløbige titel *Straffuldbyrdelsens konsekvenser for basale menneskelige forhold*.

Straffuldbyrdelsen er ofte forbundet med frihedsstraf, og netop frihedsberøvelsen og de foranstaltninger, der dermed følger, udfordrer menneskelige grundvilkår. I den nyeste fængselsforskning er der spredte eksempler på, hvorledes det kommer til udtryk, men der er ikke foretaget noget formaliseret og tværinstitutionel forskning på området.

Med afsæt i den eksisterende historiske forskning om især fængsler, skal der ses nærmere på fem basale emner: Disciplin, mad, sex, sygdom og familie. Det er intentionen, at emnerne skal følges fra 1600-tallet og frem til i dag. Det er en ambitiøs målsætning, men tesen er, at selve frihedsberøvelsen er så gennemgribende et indgreb over for mennesker, at det til alle tider giver mening specifikt at se på grundlæggende menneskelige forhold, når de foregår i fængsel og under kontrol. Det betyder, at problemstillinger, der sætter de fire emner i forhold til straffuldbyrdelse, er relevante, hvad enten det er tale om en straffefange, der er dømt til at ro på en galej i 1600-tallet eller er udstyret med en elektronisk fodlænke i det 21. århundrede.

Tyngdepunktet mellem disse yderpunkter udgøres dog af, hvorledes de forskellige menneskelige grundvilkår har udspillet sig i arrester og fængsler. Disse paralleltilværelser i samfundet afspejler til enhver tid det omgivende samfunds normer og udstiller i betydelig grad svaghederne ved den til et givet tidspunkt herskende samfundsorden. Forskning i straffuldbyrdelsen bliver således ikke alene relevant for de grundlæggende vilkår for det enkelte menneske, men knytter sig i høj grad til kriminalitet som samfundsproblem, konstruktion og modkultur.

I umiddelbar tilknytning til et kommende fælles projekt agter Peter Fransen og Jørgen Mikkelsen at gennemføre tre individuelle forskningsprojekter. Peter Fransen vil færdiggøre en monografi om det nuværende statsfængsel Horserød 1917-2017 og derudover arbejde med stærke fanger før og nu, mens Jørgen Mikkelsen vil undersøge, hvordan fæstningsstraffen blev effektueret fra ca. 1700 til midten af 1800-tallet. I tilknytning til satsningsområdet i almindelighed vil Tyge Krogh arbejde med den danske torturanvendelses historie og kriminalitet og kriminelle miljøer i Danmark i 1700-1850. Asbjørn Thomsen vil undersøge landalmuens konflikter 1750-1850 og Mette Seidelin vil stu-

dere vold i familien 1930-1970 med særlig henblik på skabelsen af voldsmanden, ofret og deponering af skyld.

Satsningsområder under udvikling

Ud over kriminalitetshistorie ønsker Rigsarkivet i perioden 2017-20 at udvikle tre nye satsningsområder, som kan komme til udfoldelse i årene frem mod 2025: Familie og slægt, Danmarks internationale forbindelser og Digitalt skabte arkivalier.

Familie og slægt

Rigsarkivet agter at opbygge et nyt satsningsområde for forskning i familie og slægt. Det sker såvel af arkivfaglige som forskningsmæssige hensyn. Således bør Rigsarkivets vejledning for familie- og slægtshistorikere – arkivernes største målgruppe – kvalitetssikres ved at baseres på en forskningsmæssig baggrund. Det er navnlig hensigten at fremme en bredere kultur- og socialhistorisk tilgang til dette område hos brugerne. Endvidere er familie- og slægtshistorie et internationalt forskningsfelt af stor betydning – en betydning, som ikke helt afspejles i dansk forskning, hvor feltet hovedsagelig har været overladt til amatørforskere. Endelig rummer forskningsområdet mange aspekter, som kaster lys over nutidens opbrud i de kendte familiemønstre, som alt sammen gør det naturligt at udvikle et forskningsmiljø i familie og slægt ved Rigsarkivet.

Et kommende satsningsområde om familie og slægt tager udgangspunkt i flere individuelle forskningsprojekter. Asbjørn Thomsen vil arbejde med udfordringen af familiemønstret og familier på kanten i 1700- og 1800-tallets danske landbosamfund samt udvikle metoder for studier i livsforløb på basis af sammenkædede kilder. Rigsarkivets gæsteforsker i Viborg, professor emeritus Niels Windfeld Lund vil behandle forældreforholdet som et livslangt forhold. Annette Østergaard Schultz vil undersøge plejebørn på landet 1820-1920, mens Mette Seidelin vil beskæftige sig med retssagernes konsekvenser for familielivet i incestramte familier 1930-70.

Disse projekter indgår i bestræbelser på at udvikle et internationalt forskningsmiljø om moderne familie- og slægtshistorie med basis i Rigsarkivet i Viborg, som grundlag for en større satsning på familie- og slægtshistorisk forskning ved Rigsarkivet. Dette arbejde ledes af Niels Windfeld Lund. Der er foreløbig dannet en international forskergruppe bestående af:

Anne Leonora Blaakilde, etnolog, Danmark

Anders Brändström, historie, professor, Universitetet i Umeå, Sverige

Karen V. Hansen, sociologi, professor, Brandeis University, U.S.A.

Eric Ketelaar, arkivvidenskab, professor emeritus, Universitetet i Amsterdam, Holland

Niels Windfeld Lund, historie, professor emeritus, gæsteforsker, Rigsarkivet Viborg, Danmark

David W. Sabeau, historie, professor, University of California-LA, U.S.A.

Ellen Schruppf, historie, professor, Høgskolen i Sørøst-Norge, Notodden, Norge

Annette Østergaard Schultz, historie, seniorforsker, Rigsarkivet Viborg, Danmark

Mette Seidelin, historie, forsker, Rigsarkivet Odense, Danmark

Asbjørn Thomsen, historie, seniorforsker, Rigsarkivet Viborg, Danmark

Nathalie Wourm, litteraturvidenskab, associate professor, University of London, Birckbeck, United Kingdom

Med udgangspunkt i forskergruppens individuelle projekter er man i gang med at udvikle et større, fælles komparativt forskningsprojekt "Family and Kinship in Space and Time", som spænder kronologisk over det 18.-21. århundrede og har geografisk tyngdepunkt i Skandinavien. Projektet vil navnlig fokusere på tre områder: Familien, opbygningen af slægtsrelationer og forholdet mellem børn, forældre og bedsteforældre. Forskergruppen repræsenterer flere forskellige forskningstraditioner og vil derfor metodisk betjene sig af flere forskellige metoder, som Big Data-analyser af store populationer over længere tidsrum, netværksanalyser, livsforløbsanalyser, kvalitative analyser af litteratur, breve, erindringer, fotos m.m., diskursanalyse samt etnologisk deltagerobservation, interviews og oral history. Kildematerialet vil ligeledes være meget varieret og bl.a. bestå af folketællinger, databaser med kvantitative data, offentlige arkiver bl.a. fra kirke og retsvæsen, private breve, dagbøger og fotoalbum, litteratur m.m. Forudsætningen for at udvikle et sådant forskningsmiljø er en solid ekstern finansiering. Ansøgning herom er indledt.

Danmarks internationale forbindelser

Danmarks internationale forbindelser er temaet for en forskergruppe, der arbejder hen mod at etablere et tredje satsningsområde for Rigsarkivets forskning. Det er gruppens hensigt at sondere muligheder for større, fælles projekter. Foreløbig falder følgende individuelle projekter indenfor emnet:

- Jørgen Mikkelsen: Studier i dansk koloni- og oversøisk handelshistorie 1620-1850
- Jørgen Mikkelsen: Studier i indvandring og naturalisation efter ca. 1870
- Christian Larsen: Skolefolks internationale udveksling – danske lærere på studierejse 1918-1939 og det danske uddannelsessystems bidrag til verdensudstillingerne 1873-1900
- Steen Andersen: Danske erhvervslederes diplomati under Første Verdenskrig
- Lif Lund Jacobsen: Videnskabsbiografi om Inge Lehmann og udviklingen i international seismologisk forskning
- Jacob Halvas Bjerre: Demokratikampe 1918-1945 – tyske ariseringsforsøg i Danmark, gesandt Herluf Zahles depecher fra Berlin 1924-41, europæiske jødeforfølgelser i dansk belysning
- Lif Lund Jacobsen: Udveksling af seismisk teknologi og knowhow gennem jerntæppet
- Lif Lund Jacobsen: Jorden under observation – international produktion af geodata
- Henrik Knudsen: Koldkrigens Grønland som rum for internationalt forskningssamarbejde
- Anders Dalsager: Unge som internationale politiske aktører
- Anders Dalsager: Dansk Ungdoms Fællesråds rolle som udenrigspolitisk brobygger

Digitalt skabte arkivalier

Flere forskere agter ved udvælgelsen af kildegrundlag for deres projekter at inddrage digitalt skabte arkivalier. Dermed bidrager de til, at virkeliggørelsen af den kommende strategiske satsning på disse kildetyper indledes. Det er imidlertid vigtigt, at der sideløbende foregår en kompetenceudvikling, der skal udbrede kendskabet til elektroniske arkivalier til de øvrige forskere. Det interne forskningsudvalg agter at tage initiativ til sådanne efteruddannelsesarrangementer. Det er også vigtigt, at der efterfølgende både sker en erfaringsopsamling og foregår en refleksion over konsekvenserne for vores fortidsfortolkning. Derfor er det hensigten at oprette et forum for dialog mellem interesserede forskere og Rigsarkivets eksperter i digitalt skabte arkivalier. Dette forum skal endvidere have som formål at sikre forskerne bedst mulig vejledning i benyttelsen samt være ramme om udveksling af ideer til kommende forskningsprojekter.

Følgende projekter vil inddrage digitalt skabte arkivalier i deres kildegrundlag og/eller beskæftige sig med disse under en administrationshistorisk synsvinkel:

- Steen Andersen: Digitalt skabte forskningsarkivalier fra DDA
- Jacob Halvas Bjerre: Dødsårsagsregister
- Lif Lund Jacobsen: Digitale kort fra KMS og Geodatastyrelsen
- Anders Dalsager: DUF's arkiv, der til dels er digitalt.
- Else Hansen: Registre fra Den koordinerede tilmelding og ESDH-systemer fra universiteter.
- Jørgen Mikkelsen: Fra manuelt strafferegister til elektronisk kriminalregister
- Christian Larsen: Undervisningsministeriets brug af it-systemer til planlægning 1963-1972

Øvrige projekter

Ud over disse tre strategiske satsningsområder under udvikling, findes der en vis samling om andre temaer. Blandt disse er dansk uddannelseshistorie, hvor Christian Larsen vil beskæftige sig med skolens fysiske rum 1780-1880 samt kilder til grundskolens lærere og elever 1780-1920, mens Else Hansen vil undersøge beslutningsgrundlag for 1970'ernes reformer på universitetsområdet samt med universiteternes autonomi, interne styrende organer og den statslige styring.

Sønderjyllands historie er ligeledes et hævdvundet forskningsområde for forskerne ved Rigsarkivet i Aabenraa. Leif Hansen Nielsen vil undersøge børnearbejdet i henhold til den preussiske lovgivning mellem 1867-1920 og beskæftige sig med sønderjyderne og de yderligtgående politiske bevægelser og partier, ligesom han vil arbejde med hverdagen i Sønderjylland under besættelsen. Hans Schultz Hansen vil, i forbindelse med 100-årsjubilæet i 2020 for grænsedragningen i 1920, forske i grænsen og Genforeningen i et historisk perspektiv, herunder skrive en biografi om H.P. Hanssen.

Endelig udgør erhvervshistorie et særligt forskningsområde med Steen Andersens studier i Danish capitalism as "Cooperative Liberalism", Kenn Tarbensens undersøgelser af dansk erhvervshistorie i det 20. århundrede i et internationalt perspektiv og Peter Fransens forskning i interesseorganisationen Ingeniørforeningen Danmark (IDA).

Endelig består Rigsarkivets forskning i en række individuelle forskningsprojekter, som er med til at sikre den nødvendige kronologiske og tematiske bredde. Navnlig dækker de den ældre historie, biografier og besættelsestiden:

- Michael H. Gelting: Danmarks kirke- og retshistorie i højmiddelalderen
- Michael H. Gelting: Udgivelse og udnyttelse af hidtil upublicerede eller utilstrækkeligt udnyttede kilder til Danmarks historie i middelalderen
- Leon Jespersen: Gamle og nye eliter. Strukturændringer i 15-1600-tallets Danmark – set i et nordisk perspektiv
- Leon Jespersen: Den islandske Landkommission 1770-1771 og kommunikationen med bønderne
- Erik Gøbel: Danmarks økonomiske og sociale historie, med særligt henblik på handel og søfart og tropekolonier
- Jørgen Mikkelsen: Studier i dansk byhistorie i internationalt perspektiv efter ca. 1500
- Birgitte Possing: Argumenter imod. En historisk citatsamling af argumenter imod kvinders uddannelses-, stemme-, valg-, erhvervs-, leder-, forældremyndigheds- og selvbestemmelsesret i Danmark gennem 150 år
- Birgitte Possing: Udvikling af et Anna Hude Center for Forskning i Demokrati-, Biografi- og Kønshistorie (*NIBAF*).
- Steen Andersen: ”At undgå det værste” – Erik Scavenius biografi
- Peter Birkelund: Dansk besættelsestid med særlig henblik på tysk overtagelse og benyttelse af dansk fast ejendom ved leje eller beslaglæggelse 1940-45
- Steen Andersen: Frikendt – Højesterets domspraksis i værnemagersagerne

Rigsarkivets fireårige forskningsplan med dyberegående beskrivelser af projekterne kan ses i sin helhed på:

<https://www.sa.dk/wp-content/uploads/2017/05/Forskningsplan-for-Rigarkivet-2017-2020.pdf>

Forskningen i 2016 – en præsentation

Her gives en præsentation af de bøger og andre større afhandlinger, som udkom i 2016. De enkelte omtaler er udarbejdet af forfatterne. En fuldstændig fortegnelse over produktionen findes på s. 35ff.

Endvidere henvises til forskernes sider på Rigsarkivets hjemmeside:

<https://www.sa.dk/om/kontakt/find-en-forsker>

samt til PURE for Kulturministeriets forskningsinstitutioner på:

<http://pure-01.kb.dk/portal/da/>.

The Danish Slave Trade and Its Abolition

I 2014 blev Erik Gøbel opfordret af det velrenommerede internationale forlag Brill i Leiden og Boston til at skrive en bog til deres monografiserie Studies in Global Slavery. Han valgte at skrive om den danske slavehandel og med særlig vægt på dens ophævelse. Den illustrerede bog endte med at blive på 319 sider, og den udkom på engelsk i efteråret 2016.

Bogen falder i tre dele. Første del giver en generel oversigt og analyse af den danske slavehandel over Atlanten fra slutningen af 1600-tallet, til handelen blev forbudt fra 1803 at regne. I alt blev ca. 110.000 slaver sendt ombord på skibe under dansk flag. Forholdene ombord var rædselsfulde, og dødeligheden lå da også i gennemsnit på omkring 20 procent i løbet af de 2-3 måneder, en overfart varede. Bogen beskriver også selve skibene, sejlruterne og sejltiderne samt forplejning, sygdom og død ombord. Desuden berøres kort, at Danmark også deltog i slavehandel i Asien.

Bogens anden del behandler detaljeret aktørerne og den beslutningsproces, der førte til den berømte forordning af 16. marts 1792 om negerhandelens bedre indretning. Finansminister Ernst Schimmelmann var den drivende kraft i arbejdet, inspireret som han var af udenlandske slavehandelsmodstandere. Situationen var, at der i Dansk Vestindien altid var færre fødsler end dødsfald blandt slaverne, så stadig tilførsel af nye slaver var nødvendig for at opretholde arbejdsstyrken. Schimmelmann mente imidlertid, at man kunne afskaffe den transatlantiske slavehandel, hvis man behandlede slaverne i Vestindien bedre end hidtil, så de derved kunne de blive i stand til at reproducere sig selv. Også udgifterne til opretholdelse af forter og handelspladser på Guldkysten var et vigtigt argument imod opretholdelse af slavehandelen under dansk flag. Desuden var man overbevist om, at Storbritannien snart ville forbyde sin slavehandel – og derefter gennemtrumfe, at andre nationer også holdt op med denne menneskehandel. For at komme dette i forkøbet fik man Christian den Syvende til at underskrive forordningen, og Danmark blev derved den første slavehandlende nation, som besluttede at afskaffe sin slavehandel over Atlanten.

Tredje del af bogen gengiver selve forordningen og den grundige kommissionsbetænkning, som lå til grund for beslutningen om slavehandelsforbuddet.

Den interne slavehandel mellem de danske vestindiske øer og mellem de forskellige plantager var fortsat lovlig efter 1803. Det varede ved, til slaveriet i kolonien blev afskaffet i 1848.

Når uranspøgelset hjemsøger Rigsfællesskabet

Seniorforsker Henrik Knudsen udgav i 2016 i samarbejde med lektor emeritus Henry Nielsen bogen *Uranbjerget – Om forsøgene på at finde og udnytte Grønlands uran fra 1944 til i dag*. Heri fortæles historien om den grønlandske uran fra begyndelsen og frem til nutidens politiske hundeslagsmål i Grønland og i Rigsfællesskabet som helhed. Hovedvægten er lagt på den politiske side af historien. De første kapitler af historien, der udfoldede sig i skyggen af den eskalerende koldkrig, har ikke hidtil været offentligt kendte og har kun kunnet optræves i ind- og udenlandske arkiver.

Jagten på Grønlands uran begyndte under Anden Verdenskrig. I sommeren 1944 undersøgte en amerikansk ekspedition udsendt af det tophemmelige Manhattanprojekt et par lovende lokaliteter i Sydvestgrønland. Den 'uafhængige' danske ambassadør Henrik Kaufmann godkendte ekspeditionen, fordi den blev beskrevet som vigtig for krigsindsatsen, men uden at vide hvad den egentlig søgte efter.

USA's interesse for Grønlands uranpotentiale fortsatte efter krigen. Da den amerikanske udenrigsminister James F. Byrnes i 1946 overrumplede den danske regering med et utilslørret købstilbud på Grønland, handlede det ifølge forhandlingsoplægget både om at sikre USA fortsat adgang til de baser og vejrstationer, som USA havde opbygget i Grønland under krigen, men derudover også om kontrol over potentielle forekomster af uran og andre strategiske mineraler.

Amerikanerne skilte sig selvfølgelig ikke med dette motiv. Men interessen for Grønlands uran var en kendt sag blandt danske geologer, der straks efter krigen fik nys om den amerikanske ekspedition. De to danske geologer Arne Noe-Nygaard og Richard Bøgvad påbegyndte deres egen private uraneftersøgning i Sydvestgrønland. I dybeste hemmelighed og under dækningsnavn. Med løftet om en uraneftersøgning som lokkemad ansøgte geologen og nationalhelten Lauge Koch i foråret 1947 om penge til at genoptage sin ekspeditionsvirksomhed på Grønlands østkyst. For Udenrigsministeriets ekspert Max Sørensen var sagen klar. Bedst var ifølge ham, hvis "Undersøgelserne gav negativt svar". Dermed kunne man fortælle omverdenen, at der ikke fandtes uran på Grønland.

Hvorfor nu det? Fordi der næppe fandtes noget, der som et stort uranfund i Grønland ville kunne slå benene væk under den danske sikkerhedspolitik i årene lige efter krigen, hvor Danmark frem til 1949 søgte at holde sig alliancefri i den eskalerende konflikt mellem Øst og Vest. Et uranfund ville give USA et kraftigt argument for at holde i fast i baserne på Grønland. Og det ville næsten uundgåeligt tvinge Danmark ind i et allianceforhold til USA. Forsigtigheden tog over, og der blev lagt låg på Lauge Kochs planer - foreløbigt.

Kort efter fulgte endnu et amerikansk intermezzo. I efteråret 1947 meddelte den amerikanske polarforsker Donald MacMillan, at han havde fundet uran tæt på Nuuk! Det havde han dog ikke, men noget nær det værste tænkelige scenarie var indtruffet set med danske øjne. Kontrollen med udenlandsk ekspeditionsvirksomhed i Grønland blev efterfølgende strammet op. MacMillan fik forbud mod at sætte sine ben på grønlandsk jord og en stor botanisk ekspedition fra Tjekkoslovakiet blev nægtet adgang.

Lauge Koch blev året efter mobiliseret til at foretage en hemmelig uraneftersøgning på Grønlands nordøstkyst. Det lykkedes ikke at finde uran af betydning – men derimod blev der fundet en rimelig

blyforekomst, som senere blev genstand for brydning. Alligevel valgte Statsministeriet, at fremhæve ikke-nyheden om fund af uran i meget beskedne koncentrationer, således at omverdenen måtte konkludere, at der næppe var noget at komme efter. Ministeriet brød dermed selv med det hemmelighedskræmmeri, der omgav ekspeditionen, men fik til gengæld sendt netop det afvæbnende signal, som Max Sørensen havde ment var bedst for Danmark.

Samme år hviskede Arne Noe-Nygaard i fortrolighed til myndighederne, at der var fundet radioaktive mineraler i Sydvestgrønland. Fundet fik dog lov at ligge uberørt indtil midten af 1950'erne. Den internationale situation var i 1948 åbenbart for usikker til, at nogen turde røre den varme kartoffel. Forsigtigheden kan i dag virke overgjort, men den tids magthavere havde oplevet et norsk forsøg på anneksion af Østgrønland i 1930erne, tyske forsøg på at få fodfæste under Anden Verdenskrig, og amerikanernes etablering i Grønland mens Danmark var sårbar og stækket.

Dengang handlede det om at fastholde rigets enhed, neutraliteten, selvbestemmelsen og suveræniteten over Grønland. I dag handler uranproblematikken først og fremmest om Grønlands selvbestemmelse og autonomi samt landets plads i Rigsfælleskabet. Den grundlæggende usikkerhed overfor uranspøgelset er dog på mange måder den samme.

Velfærdsstatens universitetspolitik

I Else Hansens bog *Professorer, studenter og polit.er. Om velfærdsstatens universitetspolitik 1950–1975* undersøger hun magtkampene om de danske universiteter i perioden fra 1950'ernes begyndelse til midt i 1970'erne. Det var kampe, som udspillede sig mellem den fremvoksende velfærdsstats idealer om lighed og demokrati og universiteternes bærende ideer om akademisk frihed med centraladministrationens polit.er, universiteternes professorer og studenterpolitikkerne som aktører.

Professorerne repræsenterede universiteterne i de udvalg under Undervisningsministeriet, hvor linjerne for den fremtidige universitetspolitik blev diskuteret. De varetog de lærdomsmæssige interesser.

Studerne deltog efterhånden også i udvalgsarbejdet og havde fra 1965 større formel indflydelse i Undervisningsministeriets udvalg end i universiteternes interne styrelsesorganer.

Polit.erne havde vundet frem i centraladministrationen, og de kom til også at præge universitetspolitikken. De insisterede på først og fremmest at se på, hvordan universiteterne kunne styrke de generelle udviklingstræk i den fremvoksende velfærdsstat. Polit.ernes påvirkning af universitetspolitikken skete diskret, men fik alligevel store konsekvenser.

Bogen viser, hvordan personer som blandt andre Erik Ib Schmidt (chef for Det Økonomiske Sekretariat 1951-64 og departementschef i Finansministeriet 1962-75), Mogens Fog (rektor for Københavns Universitet 1966-72), og Poul Svanholm (formand for Studenterrådet 1955-57) på hver deres måde har præget universitetspolitikken. Bogen indeholder tillige en grundig diskussion af, hvordan studenteroprøret i 1968 påvirkede universitetspolitikken.

Bogen giver et grundigt indblik i, hvordan overordnede strømninger i velfærdsstaten blev bestemmende for udformningen af universitetspolitikken på bekostning af krav og ønsker fra universiteterne selv, der måtte se studentertallet vokse eksplosivt fra 6.600 i 1953 til 35.000 i 1970.

Med denne bog gives en kildebaseret fremstilling af universitetspolitikken i 1950'erne og 1960'erne. Her er det ikke det enkelte universitet med dets særlige udviklingstræk, som er i fokus, men en samlet analyse af periodens politiske diskussioner. Analysen af de universitetspolitiske diskussioner sker på basis af arkivstudier af materiale, som ikke tidligere har været brugt i videnskabeligt arbejde, bl.a. arkivalier fra udvalg under Undervisningsministeriet. Kilde-baseret forskning om de danske universiteters historie bringer os tæt på forskelle og alliancer i de universitetspolitiske diskussioner.

To internationale udgivelser om biografier

I moderne og postmoderne tider har biografien været én af de mest populære genrer i litteraturen og historieskrivningen. Især efter Murens fald og de store fortællingers sammenbrud i slutningen af det tyvende århundrede har mange været optaget af det enkelte menneskes liv og skæbne. Over alt i den vestlige verden er både læsere og skribenter blevet optaget af både kendte og mere anonyme menneskers livshistorier. Ikke mindst vælter de *fortalte* liv, biografierne, som fra et overflødhorn ud af bogmarkedet og fra hele underholdningsindustrien.

I *Understanding Biographies. On Biographies in History and Stories in Biography* (2017) undersøger Birgitte Possing biografien som en genre, der spænder over radikalt forskellige typer af livshistorie-fortællinger. Hun definerer biografien som genre, som en narrativ form og som et analytisk felt og baner med disse definitioner vejen for en forståelse af køn, arketyper, fortælletraditioner og etik på det biografiske felt. *Understanding Biographies* er ikke en kokebog med opskrifter på, hvordan man skriver en biografi. Den leverer ikke simple svar på spørgsmål om, hvordan, hvorfor og med hvilke kilder biografier bør skrives eller læses. Tværtimod viser bogen gennem analyser af mere end tusinde biografier fra syv forskellige vestlige lande, hvordan forskellige arketyper, hensigter og fortællekonventioner har udviklet sig til stereotyper siden antikken. Bogen er en ny-revideret og stærkt opdateret udgave af forfatterens danske *Ind i biografien* (2015).

Birgitte Possing går i dybden med analyser af biografier af nationale ikoner, som har set dagens lys under den biografiske renæssance, som den har udviklet sig gennem de sidste tredive år i takt med den individualiserende tidsånd. Fra et lokalt dansk perspektiv over et nordisk, europæisk og amerikansk (Danmark, Sverige, Norge, England, Tyskland, Frankrig og USA) kaster hun et internationalt blik både på de biografiske nybrud og på de blivende fortælletraditioner. I analyser af konkrete biografier med international gennemslagskraft reflekterer hun også over den stadig underudviklede biografiske kritik, der findes på feltet.

Hvordan konstruerer man livet af en almindelig islandsk kvinde, der udfoldede sig i det 19. århundrede? Hvilke perspektiver kan kilder som efterretningsvæsnets papirer, breve, fotos og interviews give, når man udforsker et individ? Hvordan bruger man malede portrætter som biografiske nøgler til at fortælle et liv? Hvad tilføjer gruppebiografier eller parbiografier til den historiske biografi som

genre? Dette er nogle af de mange spørgsmål, der behandles i den nordiske antologi *Biography, Gender and History: Nordic Perspectives*, der er redigeret af den islandske forsker Erla Hulda Halldórsdóttir, to finske forskere Tiina Kinnunen og Maarit Leskelä-Kärki samt den danske Birgitte Possing. Bogen bringer bidrag fra forskere fra de forskellige nordiske lande. Den reflekterer den biografiske vending, som har haft stor indflydelse på nordisk historisk forskning gennem de seneste årtier. Bogen er et bidrag til den voksende internationale interesse for og metodiske bevidsthed om, hvordan biografier skabes, og om den biografiske forskning som en måde at skrive og fortælle historie på. De individuelle kapitler fokuserer på udfordringer som køn, kontekst og relationer i biografisk forskning og udvikler den biografiske metodologi yderligere.

Bogen indeholder bidrag fra ti nordiske historikere og udvikler genren med både et perspektiverende forord og et efterord af redaktionsgruppen, der identificerer de fremtidige udfordringer inden for genren.

Erhvervshistorisk Årbog 2016

2016 var femte år, hvor årbogen, der blev startet af Erhvervsarkivet i 1949 og nu udgives af Rigsarkivet, ikke udkommer i trykt bogform, men hvor artiklerne i de to årlige ”halvbind” på tilsammen tæt ved 180 sider frit kan downloades via Statsbibliotekets Open Journal Systems. Det er der heldigvis god interesse for.

Begge halvbind var allroundnumre med forskellige artikler. Første halvbind rummede en artikel om økonomisk historisk teori, en virksomhedsartikel og en forskningsoversigt. Professor Finn Olesen indledte således med en artikel om Keynes i anledning af 80-året for udgivelsen af ”General Theory”, et skelsættende værk i den økonomiske teori. Lektor Bo Poulsen og museumsleder Anne Dorthe Holm skrev om færgeleselskabet Lillebelts-Overfarten i et forretningsmæssigt perspektiv. Sidst men ikke mindst bidrog museumsinspektør Flemming Petersen fra Energimuseet med en lang og hidtil meget savnet forskningsoversigt over den internationale og danske forskning i energihistorie; en oversigt, der peger ud i fremtiden.

Det andet halvbind indeholdt to længere artikler. Den første er skrevet af stadsarkivar Henning Bro, Frederiksberg Stadsarkiv, og handler om hyrevognskørsel i hovedstadsområdet gennem tiderne. Den anden er forfattet af Kasper Sandberg Sørensen, der er gymnasielærer i Odense. Han har skrevet om identitets- og ledelsesforhold i arbejderbevægelsens kooperative virksomheder. Endelig rummede udgaven en længe savnet samlet indholdsfortegnelse til Erhvervshistorisk Årbog fra 1949 til og med 2016.

Webadressen er: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/ea/index>

Forskningsmiljø

Netværket Kriminalitetens kulturhistorie

Det forskningsrådsfinansierede forskernetværk, Kriminalitetens kulturhistorie har 2014-16 samlet de danske kriminalitetshistorikere til fælles diskussioner og udvikling af forskningsområdet. Netværket har afholdt tre store seminarer med deltagelse af danske og udenlandske forskere. Det første seminar havde som tema kriminalitetsbekæmpelsen. Oplæggene fulgte især politiets udvikling fra 1600-tallet, hvor forbrydelsesbekæmpelse først og fremmest var en privat sag, over politiets oprettelse og udvikling i 1700- og 1800-tallet og frem til moderne diskussioner om privatisering af politiets opgaver. I det andet seminar interesserede vi os samfundets konstruktion af, hvad der er kriminelt og skal forfølges. Her bevægede vi os fra hekseforfølgelserne og andre religiøst motiverede forbrydelsestyper frem til 1900-tallets bestræbelser på at afkriminalisere seksuelle minoriteter og samtidig at forøge værnet om barndommen og ungdommen mod voksnes seksualitet.

Det tredje seminar i maj 2016 havde fokus på kriminelle miljøer. Der var oplæg om de oppositionelle og kriminelle kulturer hos flådens matroser og blandt lejesoldaterne i 1700-tallets København, om voldskultur i familien i 1700-1800 tallene. For det 20. århundrede var der flere oplæg, som tematiserede den 'umoralske ungdom' og især unge kvinders øgede seksuelle selvstændighed og myndighedernes reaktioner herpå. Endelig blev sortbørskriminaliteten under besættelsen belyst og dens rolle i udviklingen af en organiseret kriminalitet i Danmark belyst.

Som et sidste punkt skal netværket munde ud i en engelsksproget antologi om dansk kriminalitetshistorie. I august skrev vi kontrakt med det store internationale forlag Routledge, om udgivelse af antologien. I november afholdt vi et forfatterseminar, hvor de indkomne bidrag blev grundigt diskuteret. Netværket har med støtte fra Kulturministeriet haft tilknyttet en gæsteforsker, professor Anne-Marie Kilday, fra Oxford Brookes University. Anne-Marie spillede en hovedrolle i forfatterseminaret med detaljerede kommenteringer af de enkelte bidrag, hvor fokus især var på at få fremhævet bidragenes relevans i en international kriminalitetshistorisk sammenhæng. Det har været meget gavnligt at have dette eksterne blik med i arbejdet med antologien. Efter en sproglig korrektion er manuskriptet afleveret til forlaget i februar 2017, og udgivelse vil ske i august.

Studiecenter for Sønderjyllands historie

I 2016 blev Studiecentret til dels finansieret med eksterne midler, som blev stillet til rådighed fra VELUX Fonden. Det har imidlertid vist sig umuligt at fortsætte finansieringen af centret via eksterne tilskud. Derfor skiftede Studiecentret ved årets udgang karakter fra at være en selvstændig institution med eget repræsentantskab og egen finansiering til at blive en integreret del af Rigsarkivets forskningsvirksomhed, hvor de tilknyttede forskere fremover falder i tre grupper: Forskere ansat ved Rigsarkivet, frivillige og dermed ulønnede forskere samt gæsteforskere ansat ved andre institutioner, særlig Museum Sønderjylland. Forandringen betyder, at Studiecentret ikke længere betaler

husleje til Rigsarkivet, der også forsyner centret med kontorudstyr og –materiel. Det særlige repræsentantskab bortfalder også. Sikringsforholdene blev desuden præciseret. Centrets arbejds måde er derimod uændret.

Der er for tiden knyttet 16 forskere til centret, som alle er kvalificerede på forsker/seniorforsker/professorniveau eller er ph.d. studerende. Medlemmerne er: Rigsarkivet Aabenraas to forskere: Leif Hansen Nielsen og Hans Schultz Hansen, syv frie/frivillige forskere: Jørgen Witte, Lars N. Henningsen, Erik Nørr, Carl Christian Jessen (kirkehistoriker/teolog), Johannes Brix (medicinalhistoriker/læge), Inger Lauridsen og Inge Adriansen samt syv gæsteforskere fra regionale forskningsinstitutioner: Carsten Porskrog Rasmussen, Axel Johnsen, Kim Furdal og Mikkel Leth Jespersen fra Museum Sønderjylland, Martin Bo Nørregård og Merete Bo Thomsen, Forskningsafdelingen ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig samt Steffen Lind Christensen, Aarhus Universitet. De to sidstnævnte er ph.d. studerende. Hvis ikke andet er nævnt, er medlemmerne historikere eller kulturhistorikere.

Centret har til huse i to kontorer, som kan benyttes af medlemmerne til deres arkivstudier alle ugens fem dage, ligesom der er fri adgang til bibliotek og mødelokaler. Der afholdes regelmæssigt møder, hvor medlemmerne gør rede for status for deres projekter og fremlægger udkast til projekter og manuskripter til dyberegående diskussion. Centret er blevet ramme om en omfattende forsknings- og formidlingsvirksomhed, ikke mindst i tilknytning til Historisk Samfund for Sønderjylland og Rigsarkivet Aabenraa.

I 2016 publicerede medlemmerne af Studiecentret følgende bøger, der alle gennemgik peer review forud for publiceringen:

Henningsen, Lars N.: *Værdikamp og folkeuro. Bønder, præster og øvrighed i 1790'ernes Slesvig*. Skrifter udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland nr. 111, Aabenraa 2016, 363 s.

Lauridsen, Inger: *Kniplersker, kræmmere og kniplingshandlere – bidrag til udviklingen i Sønderjylland gennem 400 år*, Skrifter fra Museum Sønderjylland vol. 12 og Årbog for Museum Sønderjylland 2016, Tønder 2016, 542 s.

Porskrog Rasmussen, Carsten: *Hertuggodser. Storgodssamfund på Als og Sundeved fra 1500-tallet til 1800-tallet*. Fra Als og Sundeved nr. 93, Sønderborg 2017. 315 s.

Dertil kom en snes større eller mindre videnskabelige afhandlinger i tidsskrifter og antologier, således fire artikler i *Sønderjyske Årbøger* og to bidrag til Michael Bregnsbo og Kurt Villads Jensen (eds.): *Schleswig Holstein – contested region(s) through history*, udgivet på Syddansk Universitetsforlag. Yderligere blev der udgivet en håndfuld artikler i lokalhistoriske tidsskrifter og en halv snes anmeldelser og godt en snes kronikker o.l. Centrets formidlingsvirksomhed bestod derudover i ca. 100 foredrag.

Internationalt forskerseminar om familie- og slægtshistorie

I dagene 13-15. april 2016 blev der afholdt et internationalt forskerseminar om familie- og slægtshistorisk forskning med henblik på at udvikle familie- og slægtshistorie som forskningsfelt på Rigsarkivet i Danmark i samarbejde med forskere i ind- og udland. Det var arrangeret af gæsteforsker ved Rigsarkivet, professor emeritus Niels Windfeld Lund med finansiell støtte fra Augustinus fonden og Rigsarkivet.

Deltagere i seminaret var 12 forskere, dels 4 fra Rigsarkivet (Niels W. Lund, Mette Seidelin, Annette Østergaard Schultz og Asbjørn Thomsen), dels 8 centrale forskere fra ind- og udland inden for området. Der kan bl.a. nævnes familiehistoriens Grand old man, professor *David W. Sabeen*, UCLA, U.S.A., tidligere hollandsk rigsarkivar og professor emeritus i arkivvidenskab *Eric Ketelaar* foruden demografen Anders Brändström fra Sverige, barndomshistorikeren Ellen Schrupf fra Norge, sociologen Karen V. Hansen fra U.S.A. m.fl.

Programmet for de tre dage var organiseret som et konkret arbejds møde med henblik på at udvikle et fælles forskningsprojekt, således at man drøftede hvorledes man kunne udvikle individuelle projekter og hvorledes de kunne relatere sig til hinanden og tilsammen danne et fælles projekt.

Alle deltagere var enige om at fortsætte arbejdet med at udvikle et internationalt komparativt forskningsprogram og har siden seminaret fået udviklet et fælles projekt med den overordnede titel: Family and kinship in space and time - an international research program: "The case of Western Society in the 18th-21st century", som man søger finansiering til fra forskningsfonde i løbet af 2017.

Inden for denne overordnede ramme vil man især fokusere på det grundlæggende spørgsmål om hvad der konstituerer "familien"; for det andet på hvordan "slægtsskab" dannes og sidst, men ikke mindst forholdet mellem generationerne.

I de individuelle projekter er der i første omgang et fokus på danske/skandinaviske forhold, set i forhold til den vestlige civilisations historie. Hele initiativet skal ses både som en start på et internationalt forskningsmiljø, som på sigt kan udvides til familiehistorie i andre dele af verden, og som en "saltvandsindsprøjtning" til Rigsarkivets centrale rolle i slægtsforskning og grundlag for nye måder at vejlede og støtte de mange slægtsforskere på nye måder.

Gensidige forskerorienteringsmøder

I de sidste 3 år har der en gang hvert halve år været afholdt et gensidigt forskerorienteringsmøde i København. Deltagerkredsen består af forskere og seniorforskere, som arbejder på Rigsarkivet i København, ph.d.-stipendiater med tilknytning til Rigsarkivet samt en række medarbejdere, som ikke har forskningsret og -pligt, men udfører forskning i deres fritid. Ved de fleste møder har der været 10-13 deltagere.

Ved hvert møde, der normalt varer 3-3½ timer, er der typisk 4-5 oplæg af ca. 15 minutters varighed, efterfulgt af ca. 10 minutters diskussion. På denne måde vil alle forskere få mulighed for at fremlægge deres tanker mindst én gang i løbet af 2-3 år. Det primære formål med møderne er da også at give de enkelte forskere bedre kendskab til kollegernes forskningsemner og at give dem kvalificeret

feedback på deres indlæg. Denne feedback kan bl.a. bestå i forslag til justering eller skærpelse af problemstillingerne og idéer til inddragelse af andre typer af kildemateriale.

Nogle oplæg handler om forskningsprojekter, der er godt i gang, mens andre præsenterer foreløbige planer om nye projekter. Der har også været flere indlæg om konkrete eksempler på samspillet mellem forskning, formidling og/eller indsamling af arkivalier. Endelig har møderne været brugt til at lancere idéer til forskningsprojekter, der har kunnet inddrage flere forskere.

Arkivforeningen 2016

Arkivforeningen, som i 2017 fejrer sit 100 års jubilæum, er en arkivfaglig interesseforening, der gennem besøg på institutioner og foredrag om historiske og arkivalske emner henvender sig til arkivarer og information managers i hele Danmark. Foreningens aktiviteter har så bred en appel, at mange med almene kulturhistoriske interesser også deltager.

Rigsarkivet er stærkt repræsenteret i Arkivforeningens bestyrelse eftersom tre medlemmer ud af ti er fra Rigsarkivet (Ph.d.-studerende Jacob Halvas Bjerre, arkivar Jens Worm Begtrup, forsker Lif Jacobsen).

Arkivforeningen afholdte i 2016 otte arrangementer hvoraf medarbejdere ved Rigsarkivet bidrog med faglige oplæg ved over halvdelen. Første arrangement var et foredrag i januar med postdoc Nanna Bonde Thylstrup fra Københavns Universitet, som fortalte om forskningsprojektet *Uncertain Archives*, der bl.a. behandler moderne, digital dataophobning ud fra kulturhistoriske arkivteorier. I februar lagde Rigsarkivet i København hus til et velbesøgt foredrag om Dansk Vestindien ved seniorforsker Erik Gøbel, Rigsarkivet. De specielle udfordringer, som bevaring af film udgør, blev anskueliggjort ved et besøg på Filmarkivet i marts. Marts bød også på et tankevækkende foredrag ved Phd.stud. Marianne Paasch, Aalborg Universitet, om digitale bevaringsprocesser i forvaltningen og hvordan arbejdsgang og bevaringsproces i dag er smeltet sammen. I forlængelse af foredraget afholdte Arkivforeningen desuden generalforsamling. Årets sommerudflugt gik til Frederiksborg Slot og den ny-restaurerede audienssal. I den forbindelse fortalte Ronny Andersen, heraldisk konsulent ved Rigsarkivet om de ophængte våbenskjolde. I oktober 2016 afholdte Arkivforeningen et velbesøgt halvdagsseminar om konservering, der satte fokus på bevaring og konservering af arkivernes analoge samlinger. Ud over konservatorer fra bl.a. Det kongelige Bibliotek, var der også oplæg fra specialkonsulent ved Rigsarkivets Asger Svane-Knudsen. Den nordiske Arkivarforening var på studietur i København i november og her dannede Rigsarkivets Harsdorffsal rammerne om et livligt debatarrangement om udvikling og forandringer i de respektive arkivvæsner. Året sluttede med et foredrag ved seniorforsker Steen Andersen, Rigsarkivet, om udviklingen i dansk kapitalisme 1850-2010.

I anledning af Arkivforeningens 100-års jubilæum i 2017 er der planlagt en reception i Rigsarkivets Harsdorffsal, hvor foreningen netop blev indstiftet i januar 1907. Hertil er der også planlagt et jubilæumsskrift om digital arkivering med bidrag fra offentlige og private organisationer og aktører.

Andre udadvendte forskningsaktiviteter og synlighedstiltag

Med i det danske forskningsmiljø

I tabel 1-3 er opgjort de forskellige forskningsaktiviteter. Tabellerne omfatter den indsats, der er ydet af de 25 forskere med forskningspligt samt af andre, der har indgivet rapport om deres forskningsindsats i 2016.

Tabel 1. Rigsarkivets publikationsvirksomhed 2016

	Nationale	Internationale	Tilsammen
Forskningspublikationer med peer review	14	13	27
Forskningspublikationer uden peer review	1	2	3
Formidlingspublikationer	22	0	22
Redegørelser for arkivforhold o.l.	22	0	22

I forhold til 2015 er der tale om et mindre fald i antallet af peer reviewede forskningspublikationer og et noget større fald i forskningspublikationer uden fagfællebedømmelse. Antallet af formidlingspublikationer er derimod uændret.

Ud over publiceringen af afhandlinger formidles forskningsresultaterne mundtligt for andre forskere, ligesom forskere på anden vis bidrager til at opretholde det historiske forskningsmiljø:

Tabel 2. Rigsarkivet i det historiske forskningsmiljø 2016

Antal aktiviteter	Med	Uden
	Forskningspligt	
Gæsteforelæsninger, foredrag og paper ved internationale kongresser	16	2
Gæsteforelæsninger, foredrag og paper ved nationale kongresser	11	2
Deltagelse i internationale kongresser etc. uden paper	5	2
Deltagelse i nationale kongresser uden paper	5	2
Hverv som redaktør af bøger og tidsskrifter	12	3
Publicerede anmeldelser	25	1
Medvirken ved peer reviews	21	3
Medlemskab af bestyrelser for videnskabelige foreninger	9	3
Deltagelse i videnskabelige udvalg, råd, styregrupper og bedømmelsesudvalg	19	0
Vejleder for ph.d.- og specialestuderende	5	0

Kilde: Forskningsrapporter 2016. Tabellen omfatter aktiviteter udført af såvel arkivarer med som uden forskningspligt.

I forhold til 2015 bemærkes især en halvering af antallet af vejledningsopgaver. Ellers er der gennemgående tale om et uændret niveau.

Netværk

Forskerne indgår sammen med kolleger fra andre institutioner i en række formelle og uformelle netværk. Adskillige er medlemmer af videnskabelige selskaber som Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie, Kildeskiftselskabet, Landbohistorisk Selskab, Dansk Komité for Byhistorie, Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie, Dansk Teknologihistorisk Selskab, Selskab for Surveyforskning m.fl. Hertil hører også Arbeitskreis für Wirtschafts- und Sozialgeschichte Schleswig-Holsteins. Også andre disciplindefinerede netværk har deltagere fra Rigsarkivet, frem for alle førnævnte FKK-finansierede netværk Kriminalitetens kulturhistorie, men f.eks. også Barndomshistorisk netværk, Netværk for Nordisk Velfærdsstatsforskning, Erhvervshistorisk netværk, besættelsestidsnetværket ”Kollaboration, modstand og flugt”, EPOKE (Education, Policy and Organisation in the Knowledge Economy), Legal Cultural Encounters in the Nordic Realms in the High Middle Ages, Amerikansk på dansk, The Making of Historical Biographies in Popular and Academic Culture, Polititræf – Forum for tværvideenskabelig politiforskning m.fl. Arkivarerne ved Rigsarkivet i Aabenraa indgår i Studiecenter for Sønderjyllands Historie, der også er et forskningsnetværk.

Formidling over for myndigheder

Rigsarkivet var den 2. november 2016 vært for konferencen *Pligten til at huske – retten til at blive glemt*. Konferencens tema afspejler den problematik, at der med den nye persondataforordning er sat fokus på den enkelte borgers ret til at kontrollere brugen af egne oplysninger. Det er relevant i en tid, hvor personhenførbare data i mange situationer snarere er ’ressourcer’ end ’informationer’, men hvor stiller den diskussion arkiverne og dermed fremtidens historie om vores nutid? Hvad er konsekvenserne for fremtidens historieskrivning, hvis *retten til at blive glemt* udnyttes i vid udstrækning? Hvem skal bestemme, hvad der skal glemmes, og hvad der skal huskes? Har samfundet og borgeren ikke en *pligt til at huske*?

Konferencen blev indledt af Bente Skovgaard Kristensen, afdelingschef i Kulturministeriet. Hun lagde vægt på, at arkiverne skal omstille sig fra at håndtere hyldekilometer til at håndtere terabytes som det primære, når man indsamler. Samtidig skal arkiverne sikre, at de bevarede data hele tiden opbevares i digitale formater og på medier, som kan læses – også i fremtiden: ”Håndteringen af udfordringerne er en opgave, som arkiverne med Rigsarkivet i spidsen skal løfte.”

Konferencens tema blev behandlet i formiddagens to keynotes fra Birgit Kleis, Datatilsynet, og fra Bo Lidegaard, Politiken. Birgit Kleis gennemgik EU’s forordning om persondata, og kom ind på de områder, hvor der sker ændringer i forhold til gældende ret, herunder hvordan Datatilsynets arbejde vil blive påvirket af forordningen. Som historiker, embedsmand og chefredaktør fortalte Bo Lidegaard om, hvordan mulighederne for at danne et retvisende virkelighedsbillede afhænger af de kilder, man anvender. Det kan være journalisering og arkivering i det offentlige, eller det kan være

oplysninger fra internettet. I begge tilfælde er det nødvendigt at anvende god kildekritik og flere kilder.

Om eftermiddagen blev forskellige aspekter ved god forvaltningsskik behandlet. De offentlige myndigheders varetagelse af god forvaltningsskik er nemlig ikke bare en nødvendig forudsætning for en transparent og pålidelig offentlig sektor, men også for god kvalitet i fremtidens arkiver. Der var en række velbesøgte sessioner med oplæg fra Stella Borne Mikkelsen (Slagelse Kommune), Peter Holdt Christensen (CBS), Sara Wadmann (KORA), Marianne Paasch (AAU), Malene Seifon (Devoteam) og Lau Caspar Thygesen (Statens Institut for Folkesundhed, SDU).

Rigsarkivets konferencer, der blev afholdt for 5. gang, tiltrækker en god blanding af beslutningstagere og praktikere i kommuners og statens informationshåndtering samt en bred vifte af leverandører af it-ydelser og it-systemer til det offentlige. De 200 deltagere fik i løbet af dagen inspiration til at sætte yderligere fokus den nødvendige gode informationshåndtering hos de enkelte myndigheder og kommuner.

Formidling og det folkelige arbejde

Formidlingen sker ved siden af bøger og artikler også via en række andre kanaler som foredrag ved Folkeuniversitetet, i historiske foreninger og radio og tv samt ved at skrive aviskronikker og en række småbidrag til lokal- og egnshistoriske tidsskrifter samt populærmagasiner som f.eks. *Siden Saxo*. Formidlingsindsatsen og deltagelsen i det folkelige historiske arbejde er opgjort i tabel 3.

Tabel 3. Rigsarkivet og den folkelige formidling i 2016

Antal aktiviteter	Med	Uden
	forskningspligt	
Foredrag v/Folkeuniversitet, foreninger, radio, tv m.m.	102	21
Aviskronikker og mindre artikler ("småstykker"), herunder på internettet	43	13
Udarbejdede leksikonartikler	10	0

Kilde: Forskningsrapporter 2016. Tabellen omfatter aktiviteter udført af såvel arkivarer med som uden forskningspligt.

I forhold til 2015 er der tale om et fald i antallet af foredrag, mens der til gengæld er udgivet flere kronikker o.l. samt leksikonartikler. Formentlig er der tale om tilfældige udslag.

Forskere i Rigsarkivet 2016

Navn	Stilling	Født	Normativ forskningstid timer	Bemærkninger
Hans Schultz Hansen	Forskningsleder, dr.phil.	1960	440	
Birgitte Possing	Forskningsprofessor, dr.phil.	1952	924	
Steen Andersen	Seniorforsker, ph.d.	1968	440	
Peter Birkelund	Seniorforsker, ph.d.	1952	440	
Peter Fransen	Seniorforsker, ph.d.	1962	1.540	Frikøb hele 2016
Michael H. Gelting	Seniorforsker, fil.dr. h.c.	1951	352	Ans. brøk 80 %
Erik Gøbel	Seniorforsker	1949	220	Ans. brøk 50 %
Else Hansen	Seniorforsker, ph.d.	1956	440	
Leon Jespersen	Seniorforsker, lic.phil.	1953	440	
Steffen E. Jørgensen	Seniorforsker, ph.d.	1953	440	Fratrådt 31.12.
Henrik Knudsen	Seniorforsker, ph.d.	1974	440	
Tyge Krogh	Seniorforsker, dr.phil.	1954	1.232	Ans. brøk 80 %, frikøb hele 2016
Christian Larsen	Seniorforsker, ph.d.	1974	440	
Jørgen Mikkelsen	Seniorforsker, ph.d.	1959	440	
Leif Hansen Nielsen	Seniorforsker, ph.d.	1955	440	
Karl Peder Pedersen	Seniorforsker, dr.phil.	1952	440	
Annette Østergaard Schultz	Seniorforsker	1965	440	
Kenn Tarbensen	Seniorforsker, ph.d.	1964	440	
NN				Ubesat stilling ved Rigsarkivet i Viborg
A. Lif Lund Jacobsen	Forsker, ph.d.	1976	990	6 mdr. frikøb
Mette Seidelin	Forsker, ph.d.	1974	440	
Asbjørn Romvig Thomsen	Forsker, ph.d.	1974	440	
Anders Dalsager	Ph.d. studerende	1979	1.348	½ måned barsel og 1 måned medvirken ved udstilling
Kristian Bruhn	Ph.d. studerende	1976	1.240	Fratrådt 31.8.
Jacob Halvas Bjerre	Ph.d. studerende	1973	1.540	
I alt timer			15.770	
Omregnet til årsværk á 1.540 timer			10,2	

2/7 forskning i 1 år = 440 timer

I 2015 var Rigsarkivets normerede forskningstid 9,96 årsværk. Forøgelsen skyldes flere frikøb.

Ovenstående tabel viser antallet af normerede forskningstimer og -årsværk i 2016, ordinært såvel som ekstraordinært finansierede. Det faktisk afholdte antal forskningstimer fremgår under konto 5.2. i nedenstående tabel, der er udarbejdet på grundlag af oplysningerne i Rigsarkivets tidsregistreringssystem.

Tidsforbrug på forskning i Rigsarkivet i 2015 og 2016

Aktivitet	Timer 2016	Timer 2015	Pct. 2016*	Pct. 2015*
5.1. Planlægning, administration og møder vedr. forskning	1.763	1.376	0,5	0,4
5.2. Forskning **	16.776	15.500	5,2	4,7
5.3. Institutionsforskning***	658	1.115	0,2	0,3
5.4. Andet vedr. forskning	74	87	0,0	0,0
I alt	19.271	18.077	6,0	5,5

Kilde: Rigsarkivets tidsregistrering.

* Af det samlede tidsforbrug i Rigsarkivet

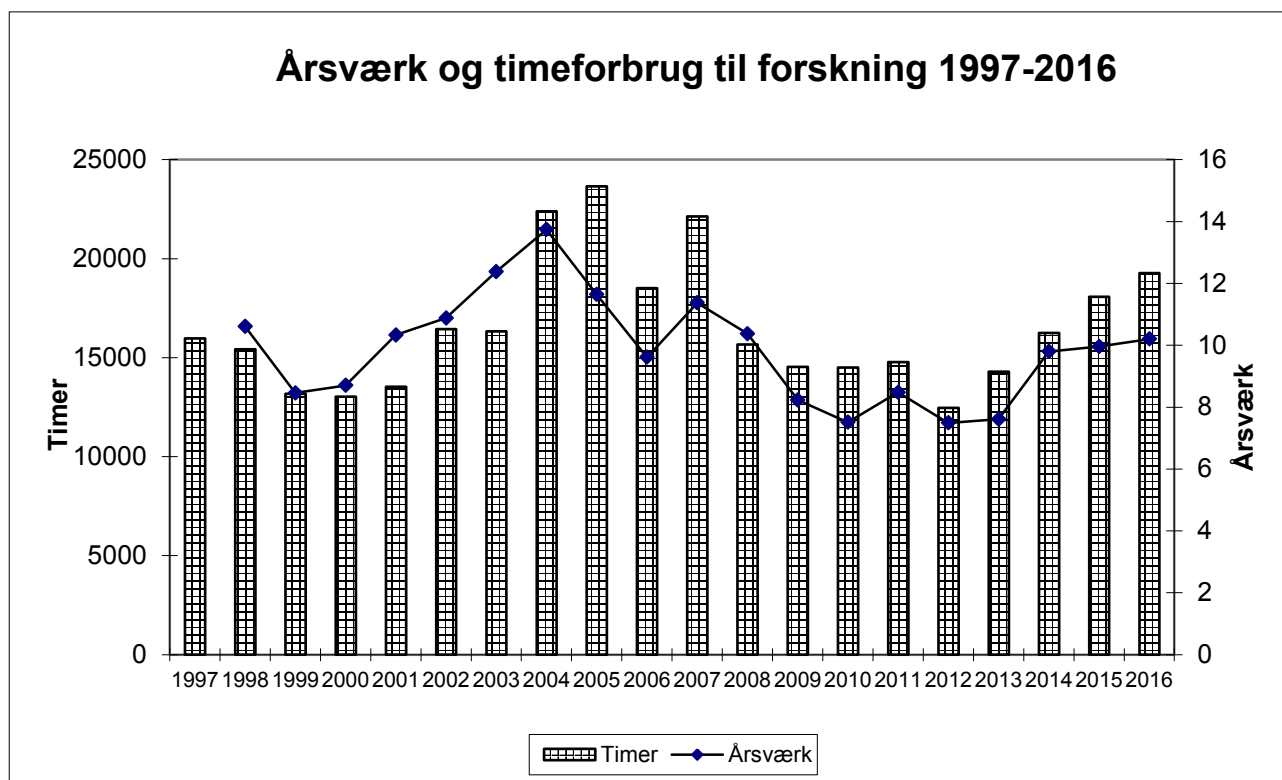
** Udført af ansatte med forskningsret- og pligt normalt i 2/7-forskningstid samt evt. opnåede frikøbsperioder.

*** Forskningsprojekter iværksat af Rigsarkivets direktion.

Fremgangen i antallet af afholdte forskningstimer i 2016 afspejler dels den ovennævnte vækst i antal normerede forskningstimer.

Antal årsværk og timeforbrug til forskning kan opgøres over en længere årrække. Udviklingslinjerne bliver da som vist i diagrammet nedenfor. Det fremgår heraf, at antallet af reelt afholdte forskningstimer øgedes ganske pænt i 2016.

Årsværk og timeforbrug til forskning 1997-2016

Forholdet mellem den normerede forskningstid på 2/7 af forskernes arbejdstid og de faktisk afholdte forskningstimer er udgangspunkt for et årligt regnskab over de enkelte forskeres overskud/underskud af forskningstimer. Dette regnskab skal sikre, at de normerede forskningstimer faktisk afholdes. I den udstrækning, det ikke er tilfældet, danner systemet grundlag for iværksættelse af ekstraordinær afvikling af forskningstid.

Siden udgangen af 2005 er det samlede overskud/underskud blevet opgjort med følgende resultat:

2005	- 979 timer
2006	- 1751 timer
2007	- 2448 timer
2008	- 1596 timer
2009	- 893 timer
2010	- 1287 timer
2011	- 2094 timer
2012	- 2944 timer
2013	- 2540 timer
2014	- 1659 timer
2015	- 1192 timer
2016	- 325 timer

Dermed kan der fortsat konstateres en virkning af den procedure, som blev indført medio 2013: At en forsker kun kan udskyde planlagt forskningstid efter forudgående aftale med sin vicedirektør/områdeleder og da kun mod, at der aftales et andet tidspunkt for afviklingen, ligesom overførsel af over/underskud på forskningstiden til det følgende år kun kan ske med udgangspunkt i disse skemaer.

Forskernes fordeling på stillingskategori og køn ultimo 2016

Stillingskategori	Mænd	Kvinder	I alt
Forskningsleder	1	0	1
Forskningsprofessor	0	1	1
Seniorforskere	14	2	16
Forskere	2	2	4
Ph.d.-stipendiat	2	0	2
I alt	19	5	24

Forskernes fordeling på alder og køn ultimo 2016

Fødselsår	Mænd	Kvinder	I alt
1940-49	1	0	1
1950-59	8	2	10
1960-69	4	1	5
1970-79	6	2	8
I alt	19	5	24

Kønsfordelingen må vedvarende betegnes som meget skæv. Der var ingen mulighed for at ansætte kvindelige forskere i 2016, da der ingen nyopslag fandt sted.

Løbende forskningsprojekter 2017

Forkortelser:

BF-DDA = Brugerservice og formidling – Dansk Data Arkiv

BF-LCF = Brugerservice og formidling – læsesal, crowdsourcing og formidling

BF-SEK = Brugerservice og formidling – sekretariat

IB-MF = Indsamling og bevaring – myndigheder og forskningsdata

IB-PA = Indsamling og bevaring – private arkivalier

RASEK = Rigsarkivarens sekretariat

Navn	Steen Andersen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Søjle og område	BF-DDA
Projekt nr. 1	Frikendt – Retsopgøret med de økonomiske værnemagere
Projekt nr. 2	Erik Scavenius – ”Intet stikker dybt i Danmark”
Projekt nr. 3	Danish capitalism as ”Cooperative Liberalism”
Projekt nr. 4	The political economy of Organisation Todt: Einsatzgruppe Wiking in context
Projekt nr. 5	Danish Business Diplomacy during World War I

Navn	Peter Birkelund
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Søjle og område	BF – LCF
Projekt nr. 1	Lejekontrakt med skødeklausul – områder i Danmark til brug for den tyske besættelsesmagt
Projekt nr. 2	Tyske beslaglæggelser af fast ejendom i Danmark under besættelsen

Navn	Jacob Halvas Bjerre
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Ph.d. studerende, mag.art.
Søjle og område	BF-FA
Projekt nr. 1	A Future without Jews. Aryanizing the German Foreign Trade - The Danish Case 1937-1943
Projekt nr. 2	Krisehåndtering under nazismen. Udvalgte dansk-jødiske virksomheders krisehåndteringsstrategier 1937-1943

Navn	Anders Dalsager
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Ph.d. studerende
Søjle og område	BF-FA
Projekt nr. 1	Da de røde unge blev udenrigspolitiske - Danmarks Socialdemokratiske Ungdoms og studenterorganisationen Frit Forums forhold til de væsentligste aspekter af international politik under den første kolde krig og deténte-perioden
Projekt nr. 2	Gate-crashing Communism - how and why the International Union of Socialist Youth (IUSY) carried out a series of street-based activities against Communist led world youth festivals in 1959 and 1962.
Projekt nr. 3	Hopes of changes from within: The Social Democratic Youth in Scandinavia as a vanguard in establishing new transnational relations with Eastern Europe from 1960-70
Projekt nr. 4	Framing Anti-Fascism in the Cold War: Lessons from the 1930s
Projekt nr. 5	De unge udenrigspolitikere – om Dansk Ungdoms Fællesråds rolle som udenrigspolitisk brobygger

Navn:	Peter Fransen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Søjle og område	BF-LCF
Projekt nr. 1	Horserød 1917-2017 – fra krigsfangelejr til statsfængsel
Projekt nr. 2	Ingeniørforeningen Danmark (IDA)– en central og indflydelsesrig samfundsaktør?
Projekt nr. 3	Straffuldbyrddelsens konsekvenser for basale menneskelige forhold: Disciplin, Mad, Sex, Sygdom og Familie

Navn	Michael H. Gelting
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, mag.art. & fil.dr. h.c.
Søjle og område	BF-LCF
Projekt nr. 1	Supplement til Repertorium diplomaticum regni Danici mediævalis
Projekt nr. 2	Christiern II's landflygtighed I: Elysabet og Cristiern

Navn	Erik Gøbel
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, cand.mag.
Søjle og område	RA-SEK
Projekt nr. 1	Fortsatte studier over dansk handels- og søfartshistorie, især vedrørende vore gamle tropekolonier
Projekt nr. 2	Slesvigs fart på Vestindien og Sydamerika 1750-1838
Projekt nr. 3	Dansk kolonihistorie 1-5 – bidrag til tre bind: Vestindien, Guldkysten og Indien.
Projekt nr. 4	Øresundstoldregnskaberne 1497-1857. En kilde til international, regional og lokal skibsfart og varetransport
Projekt nr. 5	Dansk Vestindiens historie 1672-1917
Projekt nr. 6	The Danish West Indies, 1660s-1750s: Formative Years
Projekt nr. 7	Køge og Dansk Vestindien

Navn	Else Hansen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Søjle og område	IB-MF
Projekt nr. 1	Opfølgning på udgivelse af monografien ”Professorer, studenter og polit’er. Om velfærdsstatens universitetspolitik 1950-1975”
Projekt nr. 2	Artikel til Siden Saxo om samme
Projekt nr. 3	Beslutningsgrundlaget for 1970’ernes reformer på universitetsområdet

Navn	Leon Jespersen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, lic.phil.
Søjle og område	IM-MF
Projekt nr. 1	Gamle og nye eliter under 1600-tallets strukturændringer i nordisk perspektiv
Projekt nr. 2	“God alone knows why they still paid up, after we no longer controlled the Sound”. The Sound Tolls and the Peace of Roskilde, 1658
Projekt nr. 3	Hvad ville de? – Borgerstandens politiske mål på stændermødet i 1660
Projekt nr. 4	Vertikal kommunikation i förmedling. Tidigmoderna isländska bönder i interaktion med sin överhet i ett komparativt nordiskt perspektiv

Navn	Henrik Knudsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Søjle og område	IB-PA
Projekt nr. 1	Koldkrigens Grønland som rum for internationalt forskningssamarbejde

Navn	Tyge Krogh
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, dr.phil.
Søjle og område	BF-LCF
Projekt nr. 1	Netværket: Kriminalitetens kulturhistorie – redigering og udgivelse af antologi
Projekt nr. 2	Tortur som middel i kriminalitetsbekæmpelsen i Danmark fra 1500- til 1800-tallet

Navn	Christian Larsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Søjle og område	IB-MF
Projekt nr. 1	Skolens fysiske rum 1780-1880 (forskningsområde)
Projekt nr. 2	Danske skolelæreres pædagogiske studierejser 1918-1939

Navn	A. Lif Lund Jacobsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, forsker, ph.d.
Søjle og område	BF-SEK
Projekt nr. 1	Inge Lehmann og udviklingen i international seismologisk forskning, 1925-1970.

Navn	Jørgen Mikkelsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Søjle og område	IB-MF
Projekt nr. 1	Studier i dansk byhistorie i internationalt perspektiv efter ca. 1500: købstædernes tilstand i midten af 1700-tallet, J.F. Classen og Frederiksværks tidlige udvikling, Københavns topografiske udvikling ca. 1500-1800
Projekt nr. 2	Studier i indvandring og naturalisation efter ca. 1870: Danmarks første fremmedlov 1875, dansk indfødsretslovgivning og de arkivalske

	resultater heraf
Projekt nr. 3	Studier i dansk kolonihistorie og oversøisk handelshistorie: fremtidig forfatning for den danske administration på Guldkysten, danske embedslægers syn på den vestindiske befolkning i 1800-tallet
Projekt nr. 4	Studier i strafferet og fængselsvæsen ca. 1700-1900

Navn	Leif Hansen Nielsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Søjle og område	BF-LCF
Projekt nr. 1	Børnearbejde under preussisk lovgivning, 1867 – 1920
Projekt nr. 2	”Den ekstreme sønderjyde” - bevægelser og strømninger på den yderste højrefløj i Sønderjylland efter 1920
Projekt nr. 3	Hverdag i Sønderjylland under besættelsen

Navn	Birgitte Possing
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Professor, dr.phil.
Søjle og område	IB-PA
Projekt nr. 1	Argumenter imod - en historisk citatsamling af argumenter imod kvinders uddannelses-, stemme-, valg-, erhvervs-, myndigheds- og selvbestemmelsesret i Danmark gennem 150 år

Navn	Annette Østergaard Schultz
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, mag.art.
Søjle og område	BF-LCF
Projekt nr. 1	Wartime and postwar societies: Denmark 1914-1921
Projekt nr. 2	Plejebørnsdemografi 1820-1920 – analyse af ca. 1.000 plejebørn i fem jyske sogne: anbringelse, status og funktioner i plejefamilier
Projekt nr. 3	Om at sætte barnet i centrum i barndomshistorien: hvordan kan man sætte barnet i centrum i barndomshistorien bl.a. ved at inddrage synsvikler fra børnekulturforskningen
Projekt nr. 4	Plejebarnet Peder Larsen Rønning (1828-1889) og betydningen af gode venner og naboer, når man ikke har nogen familie

Navn	Hans Schultz Hansen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Forskningsleder, seniorforsker, dr.phil.
Søjle og område	BF-SEK
Projekt nr. 1	H.P. Hanssen (1862-1936) – biografi af de danske sønderjyders førstemand
Projekt nr. 2	Minorities (Germany – Denmark) - encyklopædiartikel om de danske sønderjyder under Første Verdenskrig
Projekt nr. 3	Fra Pøl til Broderup – en rejse i 150 års sønderjysk mejerihistorie
Projekt nr. 4	Die Einverleibung der Herzogtümer Schleswig und Holstein in Preußen 1867 aus nordschleswigscher Perspektive
Projekt nr. 5	Die Konzentration der nordschleswiger Milchwirtschaft nach 1960
Projekt nr. 6	Cornelius Petersen und die "Selvstyrebevægelse" 1925-27

Navn	Mette Seidelin
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, forsker, ph.d.
Søjle og område	BF-LCF
Projekt nr. 1	Vold i familien 1930-1970. Om skabelsen af voldsmanden, ofret og deponering af skyld.
Projekt nr. 2	Retsvæsenets håndtering af familievold 1930-67

Navn	Kenn Tarbensen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Søjle og område	BF-LCF
Projekt nr. 1	Det multinationale gennembrud. Holdninger til udenlandske investeringer i dansk erhvervsliv 1945-1972
Projekt nr. 2	Poul Glindemanns finans- og ejendomssvind 1940-1960
Projekt nr. 3	Torvets huse. Bygningerne på Store og Lille Torv i Aarhus

Navn	Asbjørn Romvig Thomsen
Stilling, placering i stillingsstruktur, akademisk grad	Arkivar, seniorforsker, ph.d.
Søjle og område	BF-LCF
Projekt nr. 1	Sociale relationer i landbosamfundet 1750-1850

Projekt nr. 2	Marital Violence in a Danish Rural Society 1750-1850
Projekt nr. 3	Konflikter i et landbosamfund 1775-1850 – bønder mod bønder og bønder mod myndig- heder

Forskning i Rigsarkivet – bibliografi 2016

Med * markeres ansatte uden forskningsret/pligt.

A. Forskningspublikationer med peer review (27)

1. Andersen, Ronny*: ”Danske landsdelsvåbener på tre lågbægre fra Frederik V’s tid”. I: Heraldisk Tidsskrift, vol. 12, nr. 114, s. 169-81.
2. Andersen, Steen: ”A mild Occupation? - Denmark, 1940-1945”. I: Paying for Hitler’s War: The Consequences of Nazi Hegemony for Europe, red. Jonas Scherner, Eugene White & David Lazar. Cambridge 2016, s. 296-319.
3. Birkelund, Peter: ”Tysk beslaglæggelse af ‘træ på roden’”. I: Kildekunst. Historiske & kulturhistoriske studier, red. Sofie Lene Bak m.fl. Kbh. 2016, s. 297-329.
4. Fransen, Peter: ”The Rise of the Open Prisons and the Breakthrough of the Principle of Normalisation from the 1930s Until Today”. I: Scandinavian Penal History, Culture and Prison Practice Embraced By the Welfare State?, red. Peter Schaff Smith & Thomas Ugelvik. London 2016, s. 77-99.
5. Gelting, Michael H.: ”Henry of Huntingdon, the Roskilde Chronicle, and the English Connection in Twelfth-Century Denmark”. I: Historical and Intellectual Culture in the Long Twelfth Century: The Scandinavian Connection, red. Mia Münster-Swendsen, Thomas K. Heebøll-Holm & Sigbjørn Olsen Sønnesyn. Durham 2016, s. 104-18.
6. Gelting, Michael H.: ”Kong Svend, Slesvig Stadsret og arvekøbet i de jyske købstæder. Spor af Danmarks ældste købstadprivilegier”. I: Svend Estridsen, red. Lasse C. A. Sonne & Sarah Croix. Odense 2016, s. 195-216.
7. Gøbel, Erik: ”Colonial Empires”. I: The Cambridge History of Scandinavia, vol. II (1520-1870), red. E.I. Kouri & Jens E. Olesen. Cambridge 2016, s. 279-309.
8. Gøbel, Erik: ”Cordt Gylves Orm. En skippers karriere i dansk vestindiefart i 1700-tallet”. I: Sjak’len, årbog for Fiskeri- og Søfartsmuseet, 2015 (2016), s. 8-23.
9. Gøbel, Erik: The Danish Slave Trade and Its Abolition. Leiden/Boston 2016. 306 s.
10. Hansen, Hans Schultz: ”’Spadeslaget’ i Haderslev den 8. december 1940”. I: Sønderjyske Årbøger., 2016, s. 61-94.
11. Jacobsen, A. Lif Lund: ”Danish seismic research in relation to American nuclear detection effort”. I: Exploring Greenland: Cold War Science and Technology on Ice, red. Ronald Doel; Kristine Harper; Matthias Heymann. New York 2016, s. 167-91.
12. Jespersen, Leon: ”The military imperative; Fiscal and military developments; From aristocratic regime to absolutism, 1660-1682; The consolidation of the Nordic states: the Europeanisation of Scandinavia”. I: The Cambridge History of Scandinavia, vol. II (1520-1870), red. E.I. Kouri & Jens E. Olesen. Cambridge 2016, s. 310-91.

13. Knudsen, Henrik & Nielsen, Henry: "Cold Atoms: The Hunt for Uranium in Greenland in the Late Cold War and Beyond". I: Exploring Greenland: Cold War Science and Technology on Ice, red. Ronald Doel; Kristine Harper; Matthias Heymann. New York 2016, s. 241-64.
14. Knudsen, Henrik & Nielsen, Henry: Uranbjerget. Om forsøgene på at finde og udnytte Grønlands uran fra 1944 til i dag. Kbh. 2016. 272 s.
15. Knudsen, Henrik: "Battling the Aurora Borealis : The Transnational Coproduction of Ionospheric Research in Early Cold War Greenland". I: Exploring Greenland: Cold War Science and Technology on Ice, red. Ronald Doel; Kristine Harper; Matthias Heymann. New York 2016, s. 143-65.
16. Knudsen, Henrik: "Cold War Greenland as a Space for International Scientific Collaboration". I: Exploring Greenland: Cold War Science and Technology on Ice, red. Ronald Doel; Kristine Harper; Matthias Heymann. New York 2016, s. 217-39.
17. Larsen, Christian: "Institutter, selskaber, museer og foreninger – den institutionelle skolehistorie 1965-2016". I: Uddannelseshistorie, 2016, s. 11-31.
18. Mikkelsen, Jørgen: "En have for levende og døde. Assistens Kirkegård gennem mere end 250 år". I: Den grønne metropol. Natur- og rekreative områder i hovedstadsmetropolen efter 1900, red. Caspar Christiansen m.fl. Kbh. 2016, s. 625-46, 726-31.
19. Mikkelsen, Jørgen: "Pas, opholdsbøger og udlændingesager. Fremmedlovgivning og arkivalier om rejsende og immigranter fra 1875 til 1950'erne". I: Personalhistorisk Tidsskrift, 2016, s. 57-83.
20. Mikkelsen, Jørgen: "The Struggle for Agrarian Resources in Danish Towns since c. 1500". I: Rural Landscapes: Society, Environment, History, vol. 3(1), nr. 5, s. 1-12.
21. Nielsen, Leif Hansen: "Giftulykken i Simmersted". I: Sønderjyske Årbøger, 2016, s. 155-79.
22. Pedersen, Karl Peder: "Politiet på Korsør Banegård i 1856". I: Jernbanehistorie, 2016, s. 3-14
23. Possing, Birgitte, Halldórsdóttir, Erla Hulda, Kinunnen, Tiina & Läskela-Kärki, Maarit (eds.): Nordic Perspectives. Turku 2016. 200 s.
24. Possing, Birgitte: "De manges veje til politisk magt og repræsentation. Et essay om en kun delvist udforsket historie". I: Kildekunst. Historiske & kulturhistoriske studier, red. Sofie Lene Bak m.fl. Kbh. 2016, s. 351-77.
25. Possing, Birgitte: Understanding Biographies. On Biographies in History and Stories in Biography. Odense 2016. 225 s.
26. Skyggebjerg, Louise Karlskov*: "Erhvervshistorie og den materielle vending. Non-humane aktører i en mellemstor familieejet virksomhed". I: TEMP - tidsskrift for historie, vol. 13, s. 60-87.
27. Skyggebjerg, Louise Karlskov*: "Ting som aktører. Refleksioner over genstande med udgangspunkt i udstillingen Skriv". I: Nordisk Museologi, 2016, nr. 1, s. 3-20.

B. Forskningspublikationer uden peer review (3)

1. Halvas Bjerre, Jacob: "En utænkelig rejse". I: RAMBAM, vol. 25, s. 40-50.

2. Hansen, Hans Schultz: "The Influence of Economic and Social Interests on the Choice on National Identity in Schleswig, 1840-1848". I: Schleswig Holstein - contested region(s) through history, red. Michael Bregnsbo og Kurt Villads Jensen. Odense 2016, s. 121-45.
3. Olsen, Poul*: "The Danish Monarchy, the Royal Family and the Danish National Archives". I: Vorstelijk, koninklijk, keizerlijk: Archieven van vorstenhuizen in Europa, red. Yvonne Bos-Rops; Marijke Bruggemann; Janssens Gustaaf. 's-Gravenhage 2016, s. 87-98.

C. Formidlingspublikationer (22)

1. Gøbel, Erik: "Slavetransporterne". Tilgængelig fra <http://www.dwis.dk/digitale-udstillinger/sofart-og-handel/slavetransporter>.
2. Gøbel, Erik: "Vestindisk-guineisk Kompagni 1671-1754". I: Siden Saxo, vol. 33. nr. 1, s. 4-13.
3. Hansen, Else: "Selskabet for Skole- og Uddannelseshistorie 2016". I: Uddannelseshistorie, 2016, s. 259-60.
4. Hansen, Hans Schultz: "Da Stollig blev centrum for den nationale kamp". I: JydskeVestkysten 1. januar 2016.
5. Hansen, Hans Schultz: "Den slesvigske "folkeadresse" til Christian 8. 1847". I: Nordisk Arkivnyt, 2016, nr. 3, s. 166-67.
6. Jespersen, Leon & Thomsen, Asbjørn Romvig: "Udadvendt samarbejde. Rigsarkivets satsningsområder og samarbejdsaftaler". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 4, s. 202-04.
7. Jespersen, Leon: "Priser til Rigsarkivets forskere". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 1, s. 47.
8. Jespersen, Leon: "Årets historiske bog". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 3, s. 139.
9. Knudsen, Henrik, og Nielsen, Henry "Uranbjerget". I: Aktuel Naturvidenskab, 2016, nr. 2, s. 38-41.
10. Knudsen, Henrik: "Danske forskere på glatis - et transatlantisk forskningssamarbejde i Grønland under Den kolde Krig". I: Siden Saxo, 2016, nr. 4, s. 40-49.
11. Larsen, Christian: "Vind en herregård eller en husmand". I: Siden Saxo, 2016, nr. 2, s. 18-27.
12. Mikkelsen, Jørgen og Dupont, Michael*: "Danmark anno 1743 - et nyt forsknings- og formidlingsprojekt". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 2, s. 73-74.
13. Mikkelsen, Jørgen: "Bisættelsen af den kinesiske republiks fader Sun Yat-sen - set med danske diplomaters øjne". I: Siden Saxo, 2016, nr. 4, s. 28-39.
14. Mikkelsen, Jørgen: "Lotterier - en mirakelkur for den offentlige sektor?". I: Jul i Slagelse, 2016, s. 22-24.
15. Nielsen, Leif Hansen: "Stormfloden 3. januar 1976". I: Sønderjysk Månedsskrift, 2016, vol. 1, s. 25-30.
16. Pedersen, Karl Peder: "Den standhaftige fynbo. Købmand Dreyer og kongens nåde". I: Siden Saxo, 2016, nr. 1, s. 30-37.
17. Pedersen, Karl Peder: "Fru Andræs hemmelige dagbog fra 1864". I: Siden Saxo, 2016, nr. 3, s. 28-39.
18. Skyggebjerg, Louise Karlskov*: "Fra drøm til rutefart". I: The Dream of Flying. Odense 2016, s. 67-84.

19. Tarbensen, Kenn: "Indholdsfortegnelse til Erhvervshistorisk Årbog 1949-2016". I: Erhvervshistorisk Årbog 2016, nr. 2, s. 88-101.
20. Tarbensen, Kenn: "Mager bov i vin og sprut - et eksporteventyr, der gik helt galt". I: Siden Saxo, 2016, nr. 2, s. 30-39.
21. Tarbensen, Kenn: "Pragtbygningen "Klemenshus" blev kun 44 år". I: Århus Stiftstidende. 7. februar 2016, s. 44.
22. Tarbensen, Kenn: "Udvalgt litteratur om Østjylland 2015-2016". I: Aarhus Stifts Aarbøger, vol. 99, s. 124-34.

D. Udredninger og rapporter om arkivforhold m.v. (15)

1. Avery, Julie*: "Din historie er danmarkshistorie". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 1, s. 16-17.
2. Avery, Julie*: "Ny debattrække på Rigsarkivet: Fortid-fremtid – tur/retur". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 3, s. 133-35.
3. Jacobsen, A. Lif Lund: "Baggrund for etableringen af Rigsarkivets Forskerservice". I: Nordisk Arkivnyt, 2016, nr. 2, s. 75-76.
4. Jensen, Charlotte S.H.*: "Folketællingen fra 1940 blev sommerens arkiv-hit". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 4, s. 201-02.
5. Jespersen, Leon: "Arkivernes Dag i Danmark 2015". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 1, s. 35-36
6. Jespersen, Leon: "Styr på sagerne - også når organisationen ændrer sig". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 1, s. 13-15.
7. Jespersen, Leon; Kronegh, Adam Jon*: "Rigsarkivets Indtægtsdækkede Virksomhed. Én afdeling - mange funktioner." I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 2, s. 71-73.
8. Kjellberg, Jette Holmstrøm*: "Tilsyn med kvalitetssikring i it-systemer". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 1, s. 12.
9. Kristmar, Kirsten Villadsen*: "Bevaring nu og fremover". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 4, s. 188-89.
10. Larsen, Christian: "Kommunerne har fået bedre styr på arkiverne". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 3, s. 140-41.
11. Liljegren, Lone Hedegaard*: "Rigsarkivet i Viborg – 125 år". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 2, s. 104-06.
12. Mikkelsen, Jørgen og Jespersen, Leon: "Manden, der flyttede Rigsarkivet flere gange. Udviklingstræk i Rigsarkivet". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 3, s. 136-38.
13. Ousager, Steen*: "Ny vicedirektør i Rigsarkivet". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 4, s. 215.
14. Thomassen, Jesper*: "Læsesalene som mødested i spændingsfeltet mellem det digitale og analoge?". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 4, s. 185-86.
15. Thomassen, Jesper*: "Nyt magasin i Viborg". I: Nordisk Arkivnyt, vol. 61, nr. 1, s. 10-11.

E. Rigsarkivets publikationer 2015-2016 (7)

Generelt

Årsberetning 2015. 36 s.

Tilgængelig på: <https://www.sa.dk/om/organisation/rapporter-undersogelser>

Årsrapport 2015. 31 s.

Tilgængelig på: <https://www.sa.dk/om/organisation/rapporter-undersogelser>

Digital bevaring 2016. 14 s.

Tilgængelig på: <https://www.sa.dk/om/organisation/rapporter-undersogelser>

Forskningen i Rigsarkivet. Årsberetning for 2015. 45 s.

Tilgængelig på: <https://www.sa.dk/om/organisation/rapporter-undersogelser>

Rigsarkivets brugerundersøgelse. 41 s.

Tilgængelig på: <https://www.sa.dk/om/organisation/rapporter-undersogelser>

Omverdensanalyse. 19 s.

Tilgængelig på: <https://www.sa.dk/om/organisation/rapporter-undersogelser>

Service til sundheds- og samfundsvidenskab – årsrapport 2015. 21 s.

Tilgængelig på: <https://www.sa.dk/om/organisation/rapporter-undersogelser>

Siden Saxo

Siden Saxo. Magasin for dansk historie, red. Peter Fransen, Asbjørn Romvig Thomsen og Steffen Harpsøe, 33:1, 2016, 52 s.

Indhold: Erik Gøbel: Vestindisk-Guineisk Kompagni 1671-1754; Troels Brandt: Harald Blåtands slægt; Bognyt; Karl Peder Pedersen: Den standhaftige fynbo købmand Dreyer og kongens nåde; Kira Moss og Adam Jon Kronegh: ”Den største slyngelstreg, der endnu er begaaet paa St. Thomas”; Spørgekassen; Sociale relationer i en brydningstid. Faddere og forældre i et dansk landbosamfund 1750-1830

Siden Saxo. Magasin for dansk historie, red. Peter Fransen, Asbjørn Romvig Thomsen og Steffen Harpsøe, 33:2, 2016, 52 s.

Indhold: John Carlsen: Gensyn med Jellingesten; Christian Larsen: Vind en herregård eller en husmand; Bognyt; Kenn Tarbensen: Mager bov i vin og sprut – et eksporteventyr, der gik helt galt; Ole Mortensøn: Syndsforladelse på tryk; Spørgekassen; Uranbjerget. Om forsøget på at finde og udnytte Grønlands uran fra 1944 til i dag

Siden Saxo. Magasin for dansk historie, red. Peter Fransen, Asbjørn Romvig Thomsen og Steffen Harpsøe, 33:3, 2016, 52 s.

Indhold: Simon Mølholm Olesen: Da kongekost blev indført i Grønland; Bertel Nygaard: Politisk jernbanefart: Meir Goldschmidt i Paris 1843; Bognyt; Karl Peder Pedersen: Fru Andræs hemmelige dagbog fra 1864; Lasse Krammer-Dandanell: Viggo Kampmann – ”henimod een verden”; Spørgekassen; Erhvervshistorisk Årbog. Det gratis digitale tidsskrift er i god gænge på femte år.

Siden Saxo. Magasin for dansk historie, red. Kenn Tarbensen, Asbjørn Romvig Thomsen og Steffen Harpsøe, 33:4, 2016, 52 s.

Indhold: Pernille Hede Moody Jensen: Da djævelen var til stede; Jes Fabricius Møller: Med tvivlsom hjemmel – om anvendelse af splitflag; Bognyt; Bisættelsen af den kinesiske republiks fader, Sun Yat-Sen; Henrik Knudsen: Danske forskere på gratis; Spørgekassen; Farlig Seksualitet 1700-2000. Ny tidslinje til undervisningsbrug fra Rigsarkivet,

Erhvervshistorisk Årbog

Erhvervshistorisk Årbog, 65:1, red. Kenn Tarbensen, 2016, 77 s.

Tilgængelig på: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/ea/issue/view/3441>

Indhold: Finn Olesen: ‘The General Theory’ – et hovedværk i makroteorien rundt 80 år; Anne Dorthe Holm og Bo Poulsen: Færgefart som forretning. A/S Lillebelts-Overfarten 1920-1972; Flemming Petersen: Energi-historie – en løst defineret fagretning med en stor fremtid.

Erhvervshistorisk Årbog, 65:2, red. Kenn Tarbensen, 2016, 101 s.

<http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/ea/issue/view/3543>

Indhold: Henning Bro: Fra hestetræk til GPS-styring. Hovedstadsmetropolens hyrevognstrafik, 1869-2015; Kasper Sandberg Sørensen: Svigtende forbrugere og dårlig ledelse? Virksomhedsidentitet i arbejderbevægelsens kooperative virksomheder; Kenn Tarbensen: Indholdsfortegnelse til Erhvervshistorisk Årbog 1949-2016.

Redaktion af tidsskrift m.v. i 2016

Tidsskrifter udgivet af Rigsarkivet

Erhvervshistorisk Årbog: Kenn Tarbensen

Metode & Design: Anne Sofie Fink Kjeldgaard

Nyt i arkivet: Christian Larsen, Jørgen Mikkelsen og Jette Kjellberg*

Siden Saxo. Magasin for dansk historie: Steffen Harpsøe*, Kenn Tarbensen og Asbjørn Romvig Thomsen.

Andre historiske tidsskrifter og skriftrækker.

Arbejderhistorie: Anders Dalsager

Danske Magazin: Erik Gøbel

Fra Viborg-Eggen: Steffen Elmer Jørgensen

Jernbanehistorie: Peter Fransen

Kulturstudier: Louise K. Skyggebjerg*

Nordisk Arkivnyt: Leon Jespersen

Nyhedsbrev for Uddannelseshistorie: Else Hansen

Skrifter udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland: Hans Schultz Hansen

Sønderjyske Årbøger: Hans Schultz Hansen

teknologihistorie.dk: Kenn Tarbensen

Uddannelseshistorie: Christian Larsen

Deltagelse i videnskabelige kongresser og seminarer i 2016 med foredrag/paper

Andersen, Ronny

XXXII International Congress of Genealogical and Heraldic Sciences, august 2016, Glasgow, Storbritannien:

1. The origin and evolution of the arms of Peter Schumacher Griffenfeld – a case study

Bjerre, Jacob Halvas

Dansk-tysk ph.d.-seminar, april 2016, Jaruplund:

2. World Wide Aryanization?

Ph.d.-seminar, august 2016, Saxo-Instituttet, Københavns Universitet:

3. Excluding the Jews. German Aryanization Attempts in Denmark 1937-1943

Digital Business Records and the User, november 2016, Edinburgh, Storbritannien:

4. Digital Business Records and the User

Gelting, Michael H.

International Medieval Congress, juli 2016, Leeds, Storbritannien:

5. Valdemar II the Legislator: The Right Order of Society in Late Medieval Denmark?

Towns as meeting places, oktober 2016, Aarhus:

6. Holding the Scales: The condition of foreign merchants in late Viking-age Denmark

Hansen, Else

Universitetshistorisk udvalg. Syddansk Universitet, januar 2016, Odense:

7. Universiteter og idealer i velfærdsstaten

Dansk Historikermøde 2016, august 2016, Odense:

8. Universitetspolitik i velfærdsstaten 1950-1975

Harpsøe, Steffen

Dies Medievalis, juni 2016, Nyborg:

9. Erik Menveds ”ridderfest” foran Rostocks mure 1311. En ”overset” turnering - unødvendig ødselhed eller politisk investering?

Jacobsen, A. Lif Lund

Society for the History of Technology, juni 2016, Singapore:

10. Discovering the Earth's Inner Core: Instrumentalization, Scientific Networks, and Tacit Knowledge in 1930s European Seismological Research

7th International Conference of the European Society for the History of Science, september 2016, Prag, Tjekkiet:

11. Scientific networks in European seismological research during the 1930s

35th General Assembly of the European Seismological Commission, september 2016, Trieste, Italien:

12. Scientific networks and data-exchanges in European seismological research during the 1930s and 1940s

Jespersen, Leon

Forskningsenheden for europæisk middelalder & kamp; middelaldercirklen, december 2016, Aarhus:

13. Luksusforbrug i 15-1600-tallets Danmark: Former, formål, forbud

Knudsen, Henrik

Cold Science: Arctic science in North America during the Cold War, 1945-1991, april 2016, Trent University, Canada:

14. Rockets over Thule? The Politics of Rockets in Cold War Greenland

Grønland – de store projekters land, september 2016, Aarhus:

15. Hvalrosser, raketter og solpletter: Thule og den militære rumforskning

Krogh, Tyge

Afskyens politik: fra aversion til dehumanisering, marts 2016, København:

16. Bødler og natmænds uærlighed

European Social Sciences History Conference, april 2016, Valencia, Spanien:

17. 'Whoever sheds Man's Blood, by Man his Blood shall be shed': The Mandatory Death Penalty and the Enlightenment in Lutheran Europe

Crime as Counter Culture, maj 2016, Gentofte:

18. Danish early modern criminal cultures

Dansk Historikermøde 2016, august 2016, Odense:

19. Kriminelle kulturer i det danske 1700-tals samfund

Larsen, Christian

European Social Sciences History Conference, april 2016, Valencia, Spanien:

20. The Danish School Acts of 1814 and the Emergence of Mass Schooling in Denmark

Mikkelsen, Jørgen

Den international byhistoriske conference, august 2016, Helsinki:

21. Structural transformations of a growing capital: Copenhagen from the Middle Ages to c. 1800.

Pedersen, Karl Peder

Cultural Histories af Crime in Denmark 1500-2000, november 2016, København:

22. The first Danish secret police 1800-48

Possing, Birgitte

Forskernetværket Den Humane Vending, Syddansk Universitet, marts 2016, Odense:

23. Historien og de biografiske vendinger

Øresundsnetværket, maj 2016, København:

24. Fra myte til gåde – om forsvundne kilder og de sætter

Workshop: Biography, Gender, and Protestantism, maj 2016, Oslo, Norge:

25. Bodil Koch (1903-1972). In search of the keys to biographical analysis

Seidelin, Mette

Crime as Counter Culture, maj 2016, Gentofte:

26. Child sexual abuse inside the family and the construction of the offender and victim 1930-67

Skyggebjerg, Louise Karlskov

Society for the History of Technology, juni 2016, Singapore:

27. Thinking with objects

Dansk Historikermøde 2016, august 2016, Odense:

28. Erhvervshistorie og den materielle vending

Thomsen, Asbjørn Romvig

Center for Stratifikationsforskning, Sociologisk Institut, Københavns Universitet, maj 2016, København:

29. Social mobilitet og social stabilitet: i en nordvestjysk bondebefolkning 1750-1830

Dansk Historikermøde 2016, august 2016, Odense:

30. Hvor tæt på kan vi komme? Erfaringer med socialhistorisk analyse på basis af manuel linking af kilder til 5.000 livsforløb i tre sogne 1750-1850

Dansk Historikermøde 2016, august 2016, Odense:

31. Magtrelationer i familien 1750-1850

Rigsarkivets interne forskningsudvalg

Hans Schultz Hansen, Forskningsleder (formand)

Ole Magnus Mølbak Andersen, Rigsarkivets direktion

Jørgen Mikkelsen, Rigsarkivet København

Asbjørn R. Thomsen, Rigsarkivet Viborg (sekretær)

Mette Seidelin, Rigsarkivet Odense

Rigsarkivets rådgivende forskningsudvalg:

Iben Fønnesberg-Schmidt, Aalborg Universitet

Nils Arne Sørensen, Syddansk Universitet

Casper Tybjerg, Københavns Universitet

Christian Larsen, Rigsarkivet København

Lif Lund Jacobsen, Rigsarkivet København

Asbjørn Hellum, rigsarkivar, observatør for Rigsarkivets direktion

Hans Schultz Hansen, forskningsleder (sekretær)